

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΠΜΣ «ΒΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»**

**ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ: ΜΙΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΧΩΡΩΝ**

ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Πειραιάς, Ιανουάριος 2022

UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF
ECONOMICS

MSc BIOECONOMY, CIRCULAR ECONOMY AND
SUSTAINABLE DEVELOPMENT

COLONIALISM AND SUSTAINABILITY
RANKING: A CROSS COUNTRY ANALYSIS

By

KYRIAKI KYRIAKOU

Piraeus, Greece, January 2022

Αποικιοκρατία και Κατάταξη Βιωσιμότητας: Μια Συγκριτική Μελέτη Χωρών

Σημαντικοί Όροι: Αποικιοκρατία, Αειφορία, Βιώσιμη Ανάπτυξη, Ιστορία, Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, Ατζέντα 2030

Περίληψη

Η παρούσα εργασία εξετάζει την επίδραση της αποικιοκρατίας στην κατάταξη βιωσιμότητας των ευρωπαϊών αποικιοκρατών και των πρώην αποικιών και προτεκτοράτων τους. Με τη χρήση ποσοτικών δεδομένων γίνεται προσπάθεια σύνδεσης της αποικιοκρατίας ως ιστορικό γεγονός με τη βιώσιμη ανάπτυξη. Έμφαση δίνεται στην κατηγοριοποίηση των χωρών οι οποίες μοιράζονται το ίδιο ιστορικό παρελθόν, αφού υπήρξαν αποικίες του ίδιου αποικιοκράτη. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει να λάβουμε υπόψη την Ιστορία μίας χώρας ως αναπόσπαστο πυλώνα για τη βιώσιμη ανάπτυξή της όπως αντανακλάται στους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Το κύριο εύρημα είναι ότι η εμπειρία μίας χώρας ως αποικία ή ως προτεκτοράτο κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα επηρεάζει την πορεία της προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ειδικότερα, μέσα από τη στατιστική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε εντοπίζεται ότι οι αποικιοκράτες πετυχαίνουν καλύτερα αποτελέσματα στις μεταβλητές που εξετάστηκαν σε σχέση με τις πρώην αποικίες και προτεκτοράτα. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η αρωγή στις χώρες που υπήρξαν αποικίες, ούτως ώστε να ερμηνεύσουν την κατάσταση της βιωσιμότητας στη χώρα τους έχοντας υπόψη την επιρροή που ασκείται σε αυτές από το πρόσφατο ιστορικό παρελθόν τους ως αποικίες ή ως προτεκτοράτα.

Colonialism and Sustainability Ranking: A cross country analysis

Keywords: Colonialism, Sustainability, Sustainable Development, History, SDGs, Agenda 2030

Abstract

This study examines the effect of colonization on the sustainability ranking of both European colonialists and their former colonies and protectorates. By using quantitative data an attempt is made to link colonialism as a historical event with sustainable development. Particular attention is given to clustering the countries sharing the common historical experience of being colonies of the same colonialist. Such a clustering approach allows to explicitly take into account the history of a country as an integral pillar for its sustainable development as being reflected in the 17 Sustainable Development Goals (SDGs) of the United Nations (UN). The main finding is that a country's experience as a colony or as a protectorate during the 20th century influences its path towards sustainable development. In particular, the statistical analysis carried out shows that colonialists achieve better results concerning the variables examined than their former colonies and protectorates. The purpose of this study is to help former colonies interpret their current situation regarding sustainability, having in mind the influence exerted on them by their recent historical past as colonies or as protectorates.

Περιεχόμενα

Περίληψη	v
Abstract.....	vii
Κατάλογος Πινάκων.....	xi
Κατάλογος Γραφημάτων	xiii
Κατάλογος Εικόνων	xv
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	15
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	17
ΛΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	22
ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑ.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	24
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	29
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	31
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	31
6.1 Πρώτο επίπεδο ανάλυσης: Αποικιοκράτες - αποικίες/προτεκτοράτα	31
6.2 Δεύτερο επίπεδο ανάλυσης: Αποικιοκράτης – αποικιακή ομάδα χωρών.....	34
6.2.1 Βρετανικές αποικίες/προτεκτοράτα και Ηνωμένο Βασίλειο	36
6.2.2 Γαλλικές αποικίες/προτεκτοράτα και Γαλλία	38
6.2.3 Γερμανικές αποικίες/προτεκτοράτα και Γερμανία	39
6.2.4 Πορτογαλικές αποικίες/προτεκτοράτα και Πορτογαλία	40
6.2.5 Ισπανικές αποικίες/προτεκτοράτα και Ισπανία	41
6.2.6 Ιταλικές αποικίες/ προτεκτοράτα και Ιταλία.....	42

6.2.7 Βέλγικες αποικίες/προτεκτοράτα και Βέλγιο.....	43
6.2.8 Ολλανδικές αποικίες/προτεκτοράτα και Ολλανδία	43
6.3 Σύγκριση 2020 – 2021.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	52
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	52
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	55
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 6.1 Χώρες που ξεπερνούν σε ΑΕΠ κ.κ. το κατώτατο ΑΕΠ κ.κ. των αποικιοκρατών.....	33
Πίνακας 6.2 Αριθμός αποικιών ανά αποικιοκράτη	35
Πίνακας 6.3 Δεδομένα Ηνωμένου Βασιλείου και Βρετανικών αποικιών	37
Πίνακας 6.4 Αποικίες με χαμηλότερη βαθμολογία από τον Μ.Ο	38
Πίνακας 6.5 Δεδομένα Γαλλίας και Γαλλικών αποικιών	39
Πίνακας 6.6 Δεδομένα Γερμανίας και Γερμανικών αποικιών	40
Πίνακας 6.7 Δεδομένα Πορτογαλίας και Πορτογαλικών αποικιών... ..	41
Πίνακας 6.8 Δεδομένα Ισπανίας και Ισπανικών αποικιών.....	42
Πίνακας 6.9 Δεδομένα Ιταλίας και Ιταλικών αποικιών	42
Πίνακας 6.10 Δεδομένα Βελγίου και Βελγικών αποικιών.....	43
Πίνακας 6.11 Δεδομένα Ολλανδίας και Ολλανδικών αποικιών.....	44
Πίνακας 6.12 Σύγκριση βαθμολογίας αποικιοκράτη – αποικιών	45
Πίνακας 6.13 Σύγκριση κατάταξης αποικιοκράτη – αποικιών	46
Πίνακας 6.14 Σύγκριση ΑΕΠ κατά κεφαλήν αποικιοκράτη – αποικιών	47
Πίνακας 6.15 Σύγκριση προσδόκιμου ζωής αποικιοκράτη – αποικιών	48
Πίνακας 6.16 Αποικίες με διαφορά στη βαθμολογία μεγαλύτερη από 3 (2020-2021)	50

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 6.1 Σύγκριση Μ.Ο βαθμολογίας.....	31
Γράφημα 6.2. Σύγκριση Μ.Ο κατάταξης	32
Γράφημα 6.3. Σύγκριση Μ.Ο ΑΕΠ κ.κ.	33
Γράφημα 6.4. Σύγκριση Μ.Ο προσδόκιμου ζωής.....	34
Γράφημα 6.5 Σύγκριση Μ.Ο Βαθμολογίας Αποικιοκρατών 2020-2021	49
Γράφημα 6.6 Σύγκριση Μ.Ο Κατάταξης Αποικιοκρατών 2020-2021	49
Γράφημα 6.7 Σύγκριση Μ.Ο Βαθμολογίας Αποικιών 2020-2021	50
Γράφημα 6.8. Σύγκριση μέσης κατάταξης αποικιών 2020-2021.....	51

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 2.1. Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας.....	18
Εικόνα 2.2 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης	19
Εικόνα 2.3. Πυλώνες Βιώσιμης Ανάπτυξης.....	20

Συντομογραφίες

Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΒΑ	Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης
Α.Ε.Π. κ.κ.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά κεφαλήν
UNSDSN	United Nations Sustainable Development Solutions Network
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Μ.Ο	Μέσος όρος
ΗΑΕ	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) της Ατζέντα 2030 καλύπτουν όλες τις πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης, γι' αυτό οι χώρες προσπαθούν να βελτιώσουν τις υπάρχουσες κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που συνθέτουν την ύπαρξή τους. Η αποικιοκρατία, όπως γίνεται σαφές πιο κάτω, ήταν μια καταλυτική ιστορική περίοδος για ολόκληρο τον κόσμο. Έχει εμπεδωθεί ότι η κλιματική κρίση είναι υπαρκτή απειλή για τον πλανήτη μας, όπως επίσης και το γεγονός ότι υπαίτιος γι' αυτήν είναι ο άνθρωπος και η συμπεριφορά του. Οι συνήθειες αυτές διαμορφώθηκαν κυρίως από τις δυτικές δυνάμεις, οι οποίες κατά κύριο λόγο ήταν οι πρωταγωνιστές του αποικισμού του κόσμου. Η Ιστορία είναι η κινητήριος δύναμη που διαμορφώνει την πολιτική, κοινωνική και περιβαλλοντική πραγματικότητα και η αποικιοκρατία υπήρξε μεγάλο της κεφάλαιο. Γι' αυτό είναι επιτακτική η παράλληλη μελέτη αυτών των δύο εννοιών, της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποικιοκρατίας.

Εντούτοις, είναι ευρέως γνωστό ότι δε βρίσκονται και τα 193 μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) στην ίδια εγγύτητα ως προς την εκπλήρωση της αειφορίας βάσει της βαθμολογίας που υπολογίζει το United Nations Sustainable Development Solutions Network (UNSDSN)¹. Γι' αυτό το λόγο είναι σημαντικό να ερευνηθούν και να επισημανθούν οι λόγοι που επηρεάζουν αυτή την ασυμφωνία, με σκοπό να βρεθούν οι λύσεις που θα επιτρέψουν σε όλες τις χώρες να προσεγγίζουν όσο το δυνατό περισσότερο τη βιωσιμότητα.

Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να φωτίσει τους ιστορικούς λόγους που ενδεχομένως να μπορούν να εξηγήσουν τη συμπεριφορά των χωρών προς την επίτευξη των 17 ΣΒΑ, εξετάζοντας την επιρροή της αποικιοκρατίας στην κατάταξη βιωσιμότητας, τόσο των αποικιοκρατών όσο και των αποικιών και προτεκτοράτων κατά τον 20^ο αιώνα. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα εργασία προσπαθεί να καταλάβει αν η εμπειρία μιας χώρας ως αποικία/προτεκτοράτο ή ως αποικιοκράτης επηρεάζει την πορεία της προς τη βιώσιμη ανάπτυξη όπως προωθείται από την Ατζέντα 2030.

---

¹ <https://www.unsdnsn.org/>

Το κύριο εύρημα της μελέτης είναι ότι η Ιστορία κάθε χώρας είναι αναπόσπαστος πυλώνας για την ερμηνεία της κατάστασής της, γεγονός που εξηγεί ότι τα διαφορετικά κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά φαινόμενα που λαμβάνουν χώρα μπορούν να εξηγηθούν βάσει της κοινής τους ιστορικής εμπειρίας ως αποικίες ή ως αποικιοκράτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η έννοια της βιωσιμότητας δεν είναι τόσο πρόσφατη, παρόλα αυτά έχει μονοπωλήσει τη συζήτηση της καινούριας χιλιετίας καθώς η κλιματική αλλαγή αποδεικνύεται ως η μεγαλύτερη απειλή για την ανθρωπότητα. Αποτελεί μια εξελικτική διαδικασία, δεν είναι απόλυτα καθορισμένη και μπορεί συνεχώς να αφομοιώνει στον ορισμό της καινούριες έννοιες και ιδέες (International Hellenic University, 2015). Ωστόσο ο ορισμός ο οποίος είναι καθολικά αποδεκτός και παρουσιάζει τις βάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης είναι «μία ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες» (EUR-Lex, 2021). Αυτός ο ορισμός διατυπώθηκε πρώτη φορά στην έκθεση Brundtland της Διεθνούς Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη το 1987.

Έκανε την πρώτη της εμφάνιση ήδη από το 1664, όταν ο John Evelyn εξήγησε πώς πρέπει να διαχειριστεί το Πολεμικό Ναυτικό της Αγγλίας την ξυλεία για να ευημερήσει η χώρα (Carruthers, 2019). Στη συνέχεια, το 1713, ο Hans Carl von Carlowitz επεσήμανε ότι πρέπει να κόβονται τόσα δέντρα, όσα με αυτά που θα φυτευτούν ξανά (Schmithiisen, 2013). Ακολούθησαν κι άλλοι φιλόσοφοι οι οποίοι ασχολήθηκαν με διαφορετικές πτυχές της αειφορίας, όπως ο Thomas Malthus ο οποίος επισήμανε ότι ο υπερπληθυσμός φαίνεται να μην είναι βιώσιμος για το περιβάλλον (Malthus, 1798), ο Adam Smith, ο Karl Marx, ο James Mill και ο David Ricardo, ωστόσο είναι σαφές ότι οι απόψεις τους επί του θέματος δεν ταυτίζονται. Επιπρόσθετα, η Λέσχη της Ρώμης το 1972, εξέδωσε την αναφορά «Τα όρια της ανάπτυξης» στην οποία επεσήμανε ότι ο τρόπος ζωής των ανθρώπων και η σπατάλη των πόρων του πλανήτη δεν είναι βιώσιμος και θα οδηγήσει σε προβλήματα, γι' αυτό πρέπει να τεθούν όρια στην ανάπτυξη (Meadows et al., 1972).

Σταθμός για τη μετάβαση σε μια αναθεωρημένη εποχή της βιωσιμότητας ήταν η διάσκεψη από την Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη το 1983, της οποίας απότοκο ήταν το κείμενο «Το κοινό μας μέλλον» (Our common future) όπου διατυπώνεται ο ορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης που αναφέρθηκε πιο πάνω, με επικεφαλής την τότε Πρωθυπουργό της Νορβηγίας Γκρο Χάρλεμ Μπρουντλαντ (Carruthers, 2019). Το 1985 η Σύμβαση της Βιέννης ασχολήθηκε με την προστασία του στρώματος του όζοντος. Ακολούθως το 1994, πραγματοποιήθηκε η

Διάσκεψη για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη στο Κάιρο(United Nations - General Assembly, 2004). Ύστερα ακολούθησαν το Rio Earth Summit το 1992, το Rio+10 το 2002 και το Rio+20 το 2012 στα οποία έλαβαν μέρος πολιτικοί αρχηγοί, διπλωμάτες και ΜΚΟ από όλο τον κόσμο για να συζητήσουν για τη βιωσιμότητα. Το 1997 υπογράφηκε το Πρωτόκολλο του Κιότο, το οποίο αφορούσε τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις βιομηχανικές χώρες.

Το 2000 υιοθετήθηκαν οι οκτώ αναπτυξιακοί στόχοι για τη χιλιετία, οι οποίοι έπρεπε να επιτευχθούν μέχρι το 2015 κι επιγραμματικά ήταν η μείωση της φτώχειας και της πείνας, η επίτευξη της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε όλο τον κόσμο, η ισότητα των φύλων και η ενδυνάμωση των γυναικών, η μείωση της θνησιμότητας στα παιδιά, η βελτίωση της υγείας των νέων μητέρων, η καταπολέμηση του AIDS και άλλων ασθενειών, η εξασφάλιση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και η παγκόσμια συνεργασία για την ανάπτυξη.

Εικόνα 2.1. Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας

(Πηγή: <https://www.mdgmonitor.org/millennium-development-goals/>)

Το 2015, υπογράφηκε η Ατζέντα 2030 με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης οι οποίοι αποτελούν την μετεξέλιξη και την αναθεωρημένη έκδοση των στόχων για τη χιλιετία. Τέθηκαν σε ισχύ το 2016 και παρόλο που η επίτευξή τους δεν είναι υποχρεωτική αλλά εθελοντική, ωστόσο δίνουν τις κατευθυντήριες γραμμές για τους τομείς που πρέπει να βελτιωθούν ώστε να προσεγγίσει η κάθε χώρα τη βιώσιμη ανάπτυξη. Βασική διακήρυξη της Ατζέντα 2030, είναι ότι « κανείς δε μένει πίσω», και βασίζεται στα λεγόμενα 5 Ps (People, Prosperity, Partnerships, Peace, Planet), δηλαδή

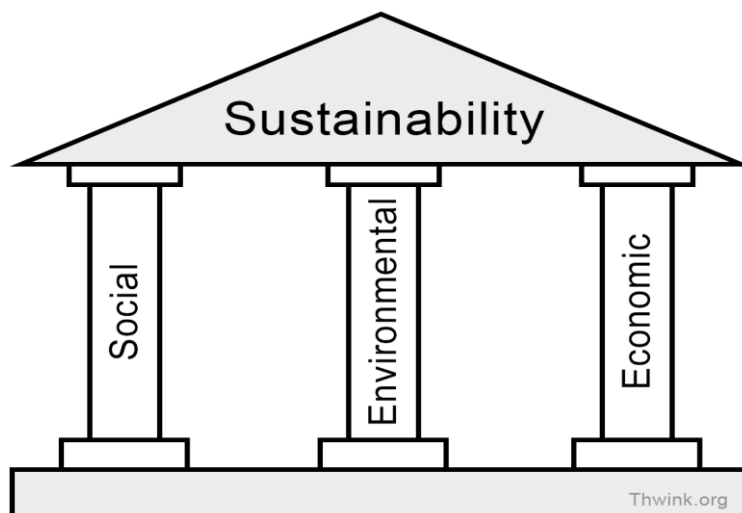
τον άνθρωπο, την ευημερία, τις συνεργασίες, την ειρήνη και τον πλανήτη. Οι κύριες διαφορές των ΣΒΑ με τους προηγούμενους στόχους είναι ότι οι καινούριοι στόχοι ασχολούνται με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τον τομέα της εργασίας, την καινοτομία και τις υποδομές, τις βιώσιμες πόλεις, την υπεύθυνη κατανάλωση, τη δράση για το κλίμα, την ειρήνη και τους θεσμούς.

Εικόνα 2.2 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

(Πηγή: <https://www.un-page.org/page-and-sustainable-development-goals>)

Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι μια έννοια κατά βάση ανθρωποκεντρική, καθώς μέλημά της είναι η διατήρηση της ανθρωπότητας στον πλανήτη με τρόπο βιώσιμο, ωστόσο δεν αφορά την άτακτη ανάπτυξη η οποία δε λαμβάνει υπόψη το περιβάλλον, αλλά θέτει περιορισμούς και όρια. Στηρίζεται σε τρεις πυλώνες, την Οικονομία, το Περιβάλλον και την Κοινωνία, δηλαδή επιχειρεί να συγκεράσει τις ανάγκες των τριών αυτών τομέων με τρόπο αρμονικό, όπου οι ανάγκες των ανθρώπων για οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή και ευημερία δεν θα κατακρεουργούν τη φύση και τα ζώα. Η ταυτόχρονη επίτευξη των 17 ΣΒΑ οι οποίοι προκύπτουν από τους τρεις πυλώνες, είναι πολύ σημαντικός παράγοντας για την πραγματική βιώσιμη ανάπτυξη. Αναλυτικότερα, η διασφάλιση ότι ένας στόχος έχει επιτευχθεί δε συνεπάγεται ότι βρισκόμαστε κοντά στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Εικόνα 2.3. Πυλώνες Βιώσιμης Ανάπτυξης

(Πηγή: <https://ecoabode.com.au/3-pillars-sustainability/>)

Ο κόσμος είναι χωρισμένος σε διαφορετικά έθνη-κράτη τα οποία δε μοιάζουν απαραίτητα μεταξύ τους, αλλά έχει το κάθε ένα τις δικές του ιδιαιτερότητες που είτε το τοποθετούν σε μια καλύτερη είτε σε μια χειρότερη αφετηρία για την πορεία του προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι 169 υποστόχοι και οι 232 δείκτες του ΟΗΕ επιτρέπουν την ποσοτικοποίηση των 17 ΣΒΑ με τρόπο ο οποίος μας βοηθά να αντιληφθούμε τη θέση των μελών του ως προς την επίτευξή τους. Με μια πρώτη ματιά στα δεδομένα και στην κατάταξη των χωρών και τη βαθμολογία τους για την αειφορία, γίνεται αντιληπτό ότι δεν υπάρχει ομοιογένεια, αντιθέτως παρουσιάζονται μεγάλες αποκλίσεις ανάμεσα στις χώρες.

Αξίζει να αναφερθεί ότι οι λόγοι που συνήθως εντοπίζονται ως αίτια για τη μη βιώσιμη ανάπτυξη μιας χώρας είναι η φτώχεια και η πείνα, ο υπερπληθυσμός, η κακή διακυβέρνηση και η μη ποιοτική εκπαίδευση. Η παγκοσμιοποίηση δεν επιτρέπει σε κανένα μέρος της γης να μένει ανεπηρέαστο από όσα ταλανίζουν ολόκληρο τον κόσμο. Πιο πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η πανδημία της COVID-19, η οποία επηρέασε αρνητικά όλες τις χώρες του πλανήτη, αλλά αυτό μπορεί να είναι επίσης μια παγκόσμια οικονομική κρίση. Επιπρόσθετα η αβεβαιότητα και η μη εμπέδωση της ειρήνης σε πολλές περιοχές, αλλά και η χρήση πρακτικών που δε συνάδουν και καταπατούν βασικά ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες είναι παράγοντες που αποτρέπουν την υιοθέτηση μιας στρατηγικής που θα οδηγήσει στην αειφορία.

Ωστόσο, υπάρχουν κι άλλοι παράγοντες που ενδεχομένως να επηρεάζουν την πορεία των χωρών προς τη βιώσιμη ανάπτυξη οι οποίοι δεν έχουν καταγραφεί ως

τέτοιοι. Ένας τέτοιος παράγοντας είναι η αποικιοκρατία, ένα ιστορικό γεγονός το οποίο δεν άφησε ανεπηρέαστο τον πλανήτη, τουναντίον καθόρισε τη σημερινή πολιτική σκακιέρα και υπάρχει η ανάγκη να μελετηθεί ως αιτία για την εγγύτητα ή μη των χωρών στην επιτυχία των 17 ΣΒΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑ

Η αποικιοκρατία ήταν το σύστημα που επικράτησε στον κόσμο για περίπου μισή χιλιετία, από το 1450 μέχρι και λίγο μετά τα μέσα του 20^{ου} αιώνα ο παγκόσμιος χάρτης ήταν κατά βάση μοιρασμένος σε μητροπόλεις και αποικίες. Στα μέσα του 15^{ου} αιώνα ήταν η αρχή των μεγάλων ανακαλύψεων, η αρχή της εξάπλωσης της Ευρώπης σε όλα τα μήκη και πλάτη της Γης. Έναυσμα των ευρωπαϊκών δυνάμεων για την κατάκτηση ξένων περιοχών ήταν η επέκταση του εμπορίου με όρους όσο το δυνατό ευνοϊκότερους για τις ίδιες (Ψυρούκης, 1993).

Ουσιαστικά, η γέννηση της αποικιοκρατίας εντοπίζεται στο 1490-1510 με τους Πορτογάλους να είναι οι πρώτοι που θα συστηματοποιήσουν τον αποικισμό περιοχών εκτός Ευρώπης. Ακολούθησαν οι Ισπανοί με τον Χριστόφορο Κολόμβο και την ανακάλυψη της Αμερικής, ωστόσο σκοπός των θαλασσοπόρων δεν ήταν η εξερεύνηση των καινούριων περιοχών αλλά η εξεύρεση χρυσού και πολύτιμων αντικειμένων που θα τους επέφερε κέρδος. Ο τρόπος με τον οποίο κατακτήθηκαν οι νέοι τόποι ήταν με αίμα, βία και εξολόθρευση ολόκληρων λαών. Χαρακτηριστικά μέχρι το 1500 είχαν εξολοθρευθεί όλοι οι Ινδιάνοι της Καραϊβικής. Γίνεται αντιληπτό ότι μαζί με τους ανθρώπους χάθηκαν και μεγάλοι πολιτισμοί, πολιτισμοί που πολλές φορές οι ίδιοι αποικιοκράτες παραδέχονται ότι υπήρξαν ανώτεροι από τον δυτικό πολιτισμό που τους επέβαλαν (Murphy, 2009).

Το σύστημα της αποικιοκρατίας κατάφερε να μετατρέψει σε εμπόρευμα την εργατική δύναμη, το οποίο εμπόρευμα ήταν το πρώτο που θα απαλλασσόταν ένα καράβι σε περίπτωση θαλασσοταραχής. Συνεπώς, μια άλλη διαίρεση που εντοπίζεται την περίοδο του αποικισμού ήταν οι καταπιεστές και οι καταπιεζόμενοι. Οι καταπιεζόμενοι λαοί ήταν αυτοί που έπρεπε να ακολουθούν τις ανάγκες των μητροπόλεων, η παραγωγή καθοριζόταν από το κέντρο.

Ιστορικά κυριότεροι αποικιοκράτες υπήρξαν η Αγγλία, η Πορτογαλία, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ρωσία, η Γερμανία, το Βέλγιο, η Ολλανδία κι η Ιταλία. Αυτές οι χώρες κατάφεραν να ελέγξουν σχεδόν όλο τον κόσμο, με σημαία τον ρατσισμό (Stam & Spence, 1983) και το «διαίρει και βασίλευε». Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, σκοπός της αποικιοκρατίας ήταν η επέκταση του εμπορίου, με τρόπο που θα επέτρεπε την

ανάπτυξη των αποικιοκρατών και την ταυτόχρονη υπανάπτυξη των αποικιών. Οι τελευταίες υπήρξαν η πηγή φτηνής εργατικής δύναμης, φτηνών πρώτων υλών και αγορές για τα προϊόντα των μητροπόλεων.

Δεν είχαν όλες οι αποικίες την ίδια σημασία για τον αποικιοκράτη τους, αναφορικά, υπήρχαν αποικίες που εξυπηρετούσαν γεωστρατηγικούς σκοπούς, άλλες ήταν οικονομικής ή πολιτικής σημασίας. Ωστόσο η εκμετάλλευση αυτών των περιοχών με κάθε τρόπο προϋπέθετε αιματηρούς πολέμους ανάμεσα σε κατακτητές και κατακτημένους ή συχνά ανάμεσα στους κατακτητές. Καταστράφηκαν οι κοινωνικές βάσεις πολλών λαών, μέσω της κυριαρχίας ενός τρόπου ζωής ξενόφερτου για τους ιθαγενείς με στρατιωτικά και πολιτικά μέσα. Επιπλέον, για την ενσωμάτωση των αποικιών στο καπιταλιστικό σύστημα δημιουργήθηκαν υποδομές, λιμάνια και δρόμοι προς όφελος των μητροπόλεων.

Ο 20^{ος} αιώνας υπήρξε η περίοδος της δύσης του αποικιοκρατικού συστήματος, μετά τους δύο παγκόσμιους πολέμους οι λαοί του κόσμου διεκδίκησαν μαζικά την ελευθερία τους (Jan, 2010), άλλοι μετά από εκατοντάδες κι άλλοι μετά από δεκάδες χρόνια υποταγής. Ωστόσο, η δημιουργία καινούριων κρατών δεν είχε ως αποτέλεσμα την αρμονική συνύπαρξη των κρατών, αφού το μοίρασμα των περιοχών κυρίως της Αφρικής έγινε βάσει των συμφερόντων των αποικιοκρατών με τρόπο που οδήγησε πολλές φορές σε εμφύλιους πολέμους και αναταραχές στις καινούριες κρατικές οντότητες (Griffiths, 1986).

Καταληκτικά, η αποικιοκρατία ήταν το σύστημα που επιβίωσε στον πλανήτη για πολλά χρόνια, με ψυχολογικές και πρακτικές συνέπειες για τους λαούς της Γης. Καθίσταται σαφές από όσα περιγράφηκαν πιο πάνω ότι η αποικιοκρατία αποτελεί μεγάλο μέρος της σύγχρονης Ιστορίας αν αναλογιστούμε ότι η έναρξη της πτώσης της δεν ξεπερνά τα 70 χρόνια. Συνεπώς είναι ένα πρόσφατο ιστορικό γεγονός το οποίο είναι αδύνατο να αγνοείται στην ανάλυση κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών αλλά και περιβαλλοντικών εξελίξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Ο 20^{ος} αιώνας υπήρξε μια περίοδος μεγάλων αλλαγών, ήταν ο αιώνας των δύο παγκόσμιων πολέμων, του ψυχρού πολέμου, των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων και της αποαποικιοποίησης. Τα τελευταία δύο ήταν απότοκα της αποικιοκρατίας, ενός καταπιεστικού συστήματος που αφορούσε περισσότερο από τα μισά σημερινά κράτη μέλη του ΟΗΕ. Η διακήρυξη του ΟΗΕ, στις 14 Δεκεμβρίου 1960, για την ανεξαρτησία των αποικιών αναφέρει: «Αναγνωρίζοντας ότι οι άνθρωποι του κόσμου επιθυμούν με ζήλο το τέλος της αποικιοκρατίας σε όλες τις πτυχές της. Πεισμένοι ότι η συνεχής ύπαρξη της αποικιοκρατίας αποτρέπει την ανάπτυξη της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας, εμποδίζει την κοινωνική, πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη των ανεξάρτητων ανθρώπων και στρατεύεται ενάντια στην ιδεολογία του ΟΗΕ για παγκόσμια ειρήνη. Πιστεύοντας ότι η διαδικασία για απελευθέρωση είναι ακαταμάχητη και αμετάκλητη, γι' αυτό ούτως ώστε να αποφύγουμε σημαντικές κρίσεις, πρέπει να τεθεί ένα τέλος στην αποικιοκρατία και σε όλες τις πρακτικές διαχωρισμού και διάκρισης που συνδέονται μαζί της» (General Assembly, 1960).

Στην περίοδο των μεγάλων αυτοκρατοριών, ο κόσμος ήταν μοιρασμένος σε μητροπόλεις και αποικίες, σε κέντρα και περιφέρειες (Ψυρούκης, 1993), με τρόπο ο οποίος ομοιάζει στον σημερινό διαχωρισμό των κρατών σε ανεπτυγμένα και αναπτυσσόμενα. Εκατοντάδες τόμοι βιβλίων έχουν γραφτεί για την αποικιοκρατία, αλλά και για την Ιστορία κάθε μίας από τις αποικίες που υπήρξαν (Iweriebor, 1982). Είναι γεγονός ότι η αποικιοκρατία έχει μελετηθεί εκτενώς, όπως και πολλές πτυχές της παραδείγματος χάρη, η επίδραση στη διακυβέρνηση, την εκπαίδευση, την απώλεια ανεξάρτητης ιστορικής εξέλιξης και την περιβαλλοντική καταστροφή για κάποια χώρα που υπήρξε αποικία (de Lange et al., 2010). Ο Joseph Murphy εξηγεί ότι δίνοντας έμφαση στην αποικιοκρατία ενδεχομένως να είναι σημαντικό για να αντιληφθούμε σύγχρονα ζητήματα (Murphy, 2009).

Ο Ψυρούκης ορίζει την αποικιοκρατία ως: «Η πολιτική και η οικονομική υποταγή, η πνευματική καθυπόταξη ορισμένων χωρών που γενικά ο πληθυσμός τους είναι ελάχιστα αναπτυγμένος στο οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, από τις εκμεταλλεύτριες τάξεις άλλων κρατών». « Το σύστημα που βασίζεται στην κυριαρχία

και στην εκμετάλλευση των υπανάπτυκτων χωρών από τις μεγάλες καπιταλιστικές δυνάμεις» (Ψυρούκης, 1993).

Η εξέλιξη του καπιταλισμού βασίστηκε στη λεηλασία του τρίτου κόσμου, η Ευρώπη και η Αμερική οφείλουν το βιοτικό τους επίπεδο στην εκμετάλλευση των αναπτυσσόμενων χωρών, οι οποίες κατά πλειοψηφία υπήρξαν αποικίες κατά τον 20^ο αιώνα (Ντυμόν, 1978). Μια βασική αντίληψη η οποία εντοπίζεται στη βιβλιογραφία, είναι ότι το περιβαλλοντικό πρόβλημα προκύπτει από την εκμετάλλευση της φύσης από τον άνθρωπο η οποία όμως στηρίζεται στην εκμετάλλευση από άνθρωπο σε άνθρωπο (Μπούκτσιν & Ρόμπερτς, 1980). Είναι ευρέως αποδεκτό ότι η αποικιοκρατία υπήρξε ένα σύστημα που εδραιώθηκε στην εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, συνεπώς εντοπίζεται μια σχέση αίτιου και αιτιατού η οποία όμως απουσιάζει από τη βιβλιογραφία. Ο Μπούκτσιν σημειώνει ότι σημαντικότερη δεν είναι η μόλυνση του περιβάλλοντος, αλλά η απλοποίησή του (Μπούκτσιν, 2017). Οι αποικιοκράτες στην πλειοψηφία των αποικιών επέβαλαν ένα σύστημα μονοκαλλιέργειας, το οποίο ικανοποιούσε τις ανάγκες τους σε εμπορικό επίπεδο και δε λάμβανε υπόψη ούτε τις περιβαλλοντικές παραμέτρους, αλλά ούτε τις επισιτιστικές κρίσεις που μπορούσαν να προκύψουν (Ψυρούκης, 1993).

Επιπρόσθετα, η βιβλιογραφία σημειώνει ότι οι αποικιοκράτες καθόρισαν τα σύνορα των μετέπειτα απελευθερωμένων αποικιών χωρίς να λάβουν υπόψη τις διαφορετικές κουλτούρες και πολιτισμούς με αποτέλεσμα αναταράξεις και αποσχιστικές κινήσεις εντός των νέων κρατών που οδηγούσαν πολλές φορές σε εμφύλιους πολέμους (Griffiths, 1986). Ο 16^{ος} στόχος της Ατζέντα 2030 ονομάζεται «Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί» (UNDP, 2015), συνεπώς η ειρήνη και η δημοκρατία αποτελούν προϋποθέσεις για την πραγμάτωση της Βιώσιμης Ανάπτυξης, συνθήκες που αμφισβητούνταν τον 20^ο αιώνα αλλά ακόμη και σήμερα σε πολλές πρώην αποικίες.

Είναι γεγονός ότι σκοπός της αποικιοκρατίας ήταν η απομύζηση του ορυκτού πλούτου των αποικιών και η εκμετάλλευση του φτηνού εργατικού δυναμικού τους (Pels, 1997), με αποτέλεσμα την παραγωγή κεφαλαίου και την ανάπτυξη της βιομηχανίας στις μητροπόλεις (Ψυρούκης, 1993). Συν τοις άλλοις, ο ρατσισμός ήταν έννοια απόλυτα συνυφασμένη με την αποικιοκρατία (Klein, 2018) ο διαχωρισμός των

ανθρώπων και η κατάταξη τους βάσει φυλής αποτελούσε αντικείμενο μελέτης για τους αποικιοκράτες (Sibeud, 2012).

Η πολιτική κληρονομιά που άφησε η αποικιοκρατία στις αφρικανικές χώρες και η οποία διατηρείται ακόμη και μετά την αποαποικιοποίησή τους δεν τους επιτρέπει την ενδογενή αναπτυξιακή στρατηγική (Ake, 1996). Το εμπόριο, η αποικιοκρατία και το περιβάλλον συνδέθηκαν μέσα από την εμπορευματοποίηση της φύσης κι έτσι εντοπίζεται η ρίζα των περιβαλλοντικών προβλημάτων στις πρακτικές των αποικιοκρατών (Murphy, 2009).

Η κοινωνική οικολογία ως θεωρία υποστηρίζει ότι τα απλά οικοσυστήματα είναι πολύ πιο εύθραυστα από ό,τι τα πολύπλοκα κι αυτό εφαρμόζεται και στις ανθρώπινες κοινωνίες, όπου η ενότητα στη διαφορά μπορεί να φέρει τα βέλτιστα αποτελέσματα (Μπούκτσιν, 2017). Συνεπώς, έχοντας δεδομένο τον σκοπό της αποικιοκρατίας, δηλαδή τη διάδοση του δυτικού πολιτισμού και την κυριαρχία των εμπορευματικών σχέσεων ανά το παγκόσμιο και την εξαφάνιση τόσο φυλών όσο και πολιτισμών που κουβαλούσαν μαζί τους, οι αποικιοκράτες μπορούν να θεωρηθούν ως αίτιοι της εξέλιξης της ανθρωπότητας σε οικοσύστημα λιγότερο ανθεκτικό και πιο εύθραυστο μπροστά σε προκλήσεις. Ωστόσο, αυτή η σύνδεση δεν εντοπίζεται ξεκάθαρα στη σχετική βιβλιογραφία.

Συν τοις άλλοις, ο υπερπληθυσμός σημειώνεται ως σημαντική αιτία για την παγκόσμια αναταραχή ήδη από τον 20^ο αιώνα (Eggleston, 1949). Ωστόσο οι ανεπτυγμένες χώρες είναι αυτές που έχουν σταθεροποιήσει τον πληθυσμό τους την ίδια στιγμή που οι αναπτυσσόμενες χώρες συνεχίζουν να πολλαπλασιάζονται πληθυσμιακά (Μπούσμπουρας, 2020). Οι χώρες που σήμερα χαρακτηρίζονται αναπτυσσόμενες ταυτίζονται σχεδόν με αυτές που υπήρξαν αποικίες κατά τον 20^ο αιώνα, άρα οι χώρες οι οποίες υπέστησαν την κατάκτηση και την εκμετάλλευση εντοπίζονται εμμέσως ως η ρίζα του προβλήματος αντί οι χώρες που τις οδήγησαν στη μη ανάπτυξη που θα τους επέτρεπε την σταθεροποίηση του πληθυσμού τους. Επιπλέον, φαίνεται ότι για να μειωθεί η γεννητικότητα προϋποτίθεται η βελτίωση των συνθηκών ζωής (Μπούσμπουρας, 2020).

Από την άλλη, η συζήτηση για την αειφορία και τη βιώσιμη ανάπτυξη ξεκίνησε να αναπτύσσεται κατά τη δεκαετία του 1980, με κομβικό σημείο την έκθεση Brundtland το 1987 η οποία έδωσε τον γενικό ορισμό για τη βιώσιμη ανάπτυξη τον

οποίο χρησιμοποιούμε μέχρι και σήμερα. «Μία ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες» (EUR-Lex, 2021)

Η βιωσιμότητα ήρθε στο προσκήνιο τα τελευταία χρόνια λόγω της κλιματικής κρίσης που διανύουμε, ούτως ώστε να βρεθούν οι λύσεις που θα αποτρέψουν την καταστροφή της γης και επομένως της ανθρωπότητας. Οι εξελίξεις που κατακλύζουν την παγκόσμια συζήτηση για αειφορία είναι οι κλιματικές, περιβαλλοντικές και πληθυσμιακές αλλαγές κι η μετανάστευση σε συνδυασμό με την ανάπτυξη (Mrandeli et al., 2020). Γι' αυτό το λόγο έχουν γίνει πολλές έρευνες που μελετούν τη βιώσιμη ανάπτυξη, τους πυλώνες που τη συνθέτουν (Mensah, 2019), τη βιοοικονομία και την κυκλική οικονομία, τις τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος και την πράσινη ενέργεια. Ωστόσο, σκόπελος στη συλλογική προσπάθεια για να αποτραπεί η κλιματική αλλαγή είναι ότι αυτοί που πρέπει να μειώσουν δραστικά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, δηλαδή οι βιομηχανοποιημένες χώρες, είναι αυτές που θα επηρεαστούν λιγότερο από την υπερθέρμανση του πλανήτη σε σχέση με τις υπόλοιπες (Gemenne, 2015). Επίσης, η κλιματική αλλαγή προέρχεται από τις ανισότητες μεταξύ πλουσίων και φτωχών και η μετανάστευση είναι ο τρόπος που αυτές οι ανισότητες βγαίνουν στην επιφάνεια.

Η αυξανόμενη τάση για περιβαλλοντικούς πρόσφυγες ή κλιματικούς πρόσφυγες φαίνεται να οφείλεται και στην αποικιοκρατία. Χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα το Μπαγκλαντές, το οποίο είναι πολύ ευάλωτο στις συνέπειες που θα φέρει η κλιματική αλλαγή, ο Bayes Ahmed, σημειώνει ότι αυτή η τρωτότητα οφείλεται εν πολλοίς στην αποικιοκρατία, τον πόλεμο, την οικονομική καταστολή και την εύθραυστη διακυβέρνηση. Αποδεικνύεται ότι, οι καταπιεστικές ιστορικές συγκυρίες που βίωσαν αυτές οι χώρες συμβάλλουν στην ανάλυση της αδυναμίας τους να προετοιμαστούν για τις καταγιστικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής (Ahmed, 2018). Παρόλα αυτά, δεν αναφέρεται η ενδεχόμενη επιρροή της αποικιοκρατίας στη βιώσιμη ανάπτυξη ως σύνολο. Ωστόσο, ο εκτοπισμός πληθυσμών φαίνεται να επηρεάζει αρνητικά την ικανότητα των αναπτυσσόμενων χωρών να επιτύχουν στους 17 ΣΒΑ (Sv Helgason, 2020).

Όσον αφορά τους 17 ΣΒΑ, αναγνωρίζεται ότι είναι πιο κατανοητοί και φιλόδοξοι από τους προκάτοχους τους, τους στόχους ανάπτυξης για τη χιλιετία –

MDGs, παρόλα αυτά υπάρχει η κριτική ότι χρειάζεται να γίνει περαιτέρω ποσοτικοποίησή τους για να ξεπεραστούν ακούσιες επιπτώσεις (Kotter, 2018).

Παρόλα αυτά η μόνη έρευνα η οποία συζητά την επίδραση της αποικιοκρατίας στη βιώσιμη ανάπτυξη είναι αυτή των Lempert & Nguyen, η οποία στηρίζεται σε ποιοτικά δεδομένα (Lempert & Nguyen, 2011). Έμφαση δίνεται στους ψυχολογικούς παράγοντες και στο φόβο που υποκινεί τις αποφάσεις ηγετών χωρών, οι οποίες είχαν στο παρελθόν δεχθεί επιθέσεις από ισχυρότερες χώρες, για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Υποστηρίζουν ότι οι αποφάσεις των χωρών που υπέστησαν την αποικιοκρατία επηρεάζονται από τις ιστορικές τους εμπειρίες και κυρίως από τη διεθνή ασφάλεια. Σημειώνουν επίσης την εισχώρηση των αποικιοκρατικών πολιτικών στον τρόπο που ασκούν πολιτική οι σημερινοί ηγέτες αυτών των κρατών. Επιπρόσθετα, αναφέρουν ότι αν οι χώρες πίστευαν ότι ζουν σε έναν ασφαλή κόσμο, τότε θα επέλεγαν να προωθήσουν και να εφαρμόσουν πολιτικές που οδηγούν στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ωστόσο, η παρούσα έρευνα επιχειρεί να καλύψει αυτό το κενό που υπάρχει στη βιβλιογραφία θέτοντας στη συζήτηση την ενδεχόμενη σχέση αποικιοκρατίας και βιώσιμης ανάπτυξης. Βάσει όσων προαναφέρθηκαν πιο πάνω, γίνεται κατανοητό ότι αν και η βιβλιογραφία έχει ασχοληθεί με αυτές τις δύο έννοιες, ωστόσο δεν έχει επισημανθεί ξεκάθαρα η σχέση τους. Με τη χρήση ποσοτικών δεδομένων τα οποία φανερώνουν τη θέση της κάθε χώρας του δείγματος προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και την επίτευξη των 17 ΣΒΑ του ΟΗΕ, επιχειρεί να ερευνήσει αν η κοινή εμπειρία τόσων κρατών ως αποικίες ή προτεκτοράτα κατά τον 20^ο αιώνα δεν είναι τυχαία κι αν η εμπειρία μιας χώρας στο αποικιοκρατικό πλαίσιο, ως αποικία ή ως αποικιοκράτης, μπορεί να εξηγήσει την κατάταξή και τη βαθμολογία της ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για να υποστηρίξει την έρευνα. Αρχικά, εντοπίστηκαν οι αποικίες και τα προτεκτοράτα κατά τον 20^ο αιώνα, όπως επίσης και οι Ευρωπαίοι αποικιοκράτες ανάμεσα στα 193 μέλη του ΟΗΕ. Ακολούθως, οι αποικίες/προτεκτοράτα ομαδοποιήθηκαν βάσει του αντίστοιχου αποικιοκράτη. Καταγράφηκαν τα ξεχωριστά δεδομένα για την κάθε χώρα, πιο συγκεκριμένα ο αποικιοκράτης ή οι αποικιοκράτες που κατέκτησαν τη χώρα, η περίοδος που υπήρξε αποικία ή προτεκτοράτο, όπως και το σύνολο των ετών, ο πληθυσμός της κάθε χώρας, η χρονολογία της δημιουργίας του κράτους, η βαθμολογία της χώρας για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η κατάταξη της χώρας βάσει της βαθμολογίας, το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά κεφαλήν (ΑΕΠ κ.κ.) και το προσδόκιμο ζωής. Τα ιστορικά δεδομένα συλλέχθηκαν ύστερα από μελέτη της Ιστορίας της κάθε χώρας και τα ποσοτικά δεδομένα από επίσημες πλατφόρμες. Τα τελευταία συλλέχθηκαν από την επίσημη ιστοσελίδα του UNSDSN (Sustainable Development Solutions Network), τα αρχεία της World Bank (World Bank Group), την ιστοσελίδα Wordometer (Worldometer) και την επίσημη ιστοσελίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (World Health Organization). Τα αντίστοιχα στοιχεία καταγράφηκαν και για τους αποικιοκράτες.

Η έρευνα στηρίζεται σε δύο επίπεδα σύγκρισης. Το πρώτο επίπεδο είναι πιο γενικό και αφορά το σύνολο των αποικιών/προτεκτοράτων και το σύνολο των αποικιοκρατών, ενώ το δεύτερο επίπεδο είναι πιο ειδικό καθώς επικεντρώνεται στην ομαδοποίηση των αποικιών βάσει του κοινού τους αποικιοκράτη, όπου συγκρίνεται η κάθε ομάδα με τον αντίστοιχο αποικιοκράτη. Και στις δύο περιπτώσεις τα εργαλεία παραμένουν τα ίδια, αναφορικά, η βαθμολογία και η κατάταξη βάσει του UNSDSN, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και το προσδόκιμο ζωής.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι χώρες οι οποίες δεν έλαβαν βαθμολογία, άρα ούτε κατατάχθηκαν βάσει του UNSDSN, αποκλείστηκαν από τη σύγκριση η οποία αφορά το επίπεδο της βιώσιμης ανάπτυξης για την κάθε χώρα, αλλά συμπεριλήφθηκαν στη σύγκριση η οποία αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και το προσδόκιμο ζωής. Η απόφαση για τον μη αποκλεισμό των χωρών αυτών εξ ολοκλήρου από το δείγμα, στηρίχθηκε στο

γεγονός ότι αποτελούν περίπου το 20% των πρώην αποικιών/προτεκτοράτων. Το δείγμα αποτελείται από 112 χώρες από τα 193 μέλη του ΟΗΕ, 8 από τις χώρες είναι οι αποικιοκράτες και 104 οι αποικίες και προτεκτοράτα κατά τον 20^ο αιώνα.

Η ανάλυση που πραγματοποιείται είναι κυρίως στατιστική, αφού υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι των τεσσάρων εργαλείων και η τυπική απόκλιση που παρουσιάζεται και στα δύο επίπεδα ανάλυσης. Επιπρόσθετα, πρέπει να αναφερθεί ότι η βαθμολογία των χωρών είναι στην κλίμακα του 100 και αφορά το έτος 2020, η κατάταξη των χωρών προκύπτει από τη βαθμολογία, το ΑΕΠ κ.κ. μετριέται στην τρέχουσα αξία του δολαρίου για το 2020 και το προσδόκιμο ζωής έχει επίσης ως έτος αναφοράς το 2020.

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθούν οι λόγοι της χρήσης των τεσσάρων αυτών εργαλείων για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Σχετικά με τη βαθμολογία και την κατάταξη των χωρών ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη, αποτελεί το πλέον οικουμενικό εργαλείο το οποίο λαμβάνει υπόψη την πορεία της κάθε χώρας σε κάθε έναν από τους 17 ΣΒΑ του ΟΗΕ κι έτσι προκύπτει η συνολική βαθμολογία. Κατ' ίδιον τρόπο εξυπηρετεί την ανάλυση η κατάταξη των χωρών. Όσον αφορά το ΑΕΠ κ.κ., αν και δεν είναι απόλυτα αντιπροσωπευτικό για την οικονομική κατάσταση των πολιτών μιας χώρας, ωστόσο αποτελεί ένα εύχρηστο εργαλείο στα χέρια ερευνητών και χρησιμοποιείται ευρέως σε συγκριτικές αναλύσεις χωρών. Αναφορικά με τη χρήση του προσδόκιμου ζωής στη σύγκριση των χωρών, επιλέχθηκε καθώς είναι ένας δείκτης ο οποίος αν και φαινομενικά δείχνει τον μέσο όρο (Μ.Ο) ζωής των πολιτών, αντιθέτως εμπεριέχει την ποιότητα ζωής μιας χώρας, το επίπεδο του υγειονομικού της συστήματος και το επίπεδο πρόσβασης τους σε σύγχρονες μεθόδους ιατρικής τα οποία επιτρέπουν στον πληθυσμό να ζει περισσότερα χρόνια. Καταληκτικά, η βαθμολογία αποτελεί την πιο σημαντική παράμετρο της ανάλυσης, αφού ορίζει άμεσα ποια είναι η κατάσταση κάθε χώρας αναφορικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη και την επίτευξη των 17 ΣΒΑ.

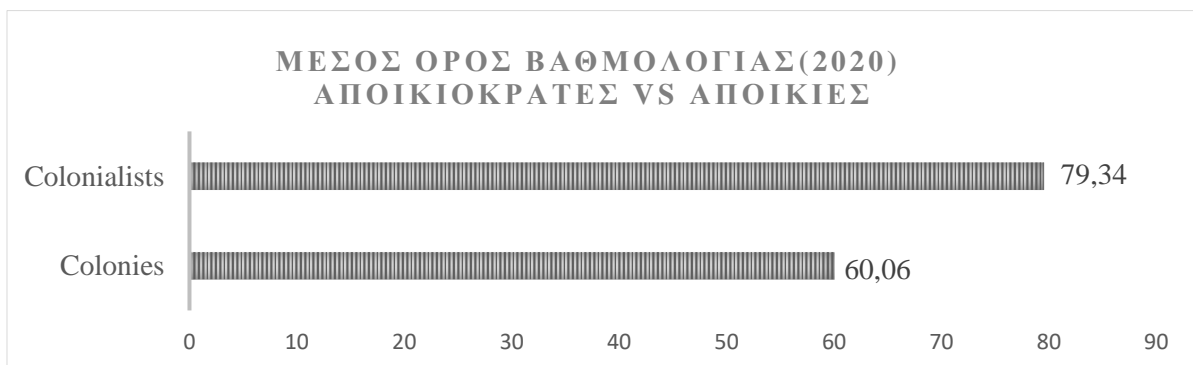
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την επεξεργασία των δεδομένων η οποία χωρίζεται σε δύο σκέλη. Το πρώτο επίπεδο αφορά τη σύγκριση όλων των πρώην αποικιών/προτεκτοράτων με το σύνολο των αποικιοκρατών, ενώ το δεύτερο αφορά τη σύγκριση των διαφορετικών ομάδων αποικιών με τον αντίστοιχο αποικιοκράτη.

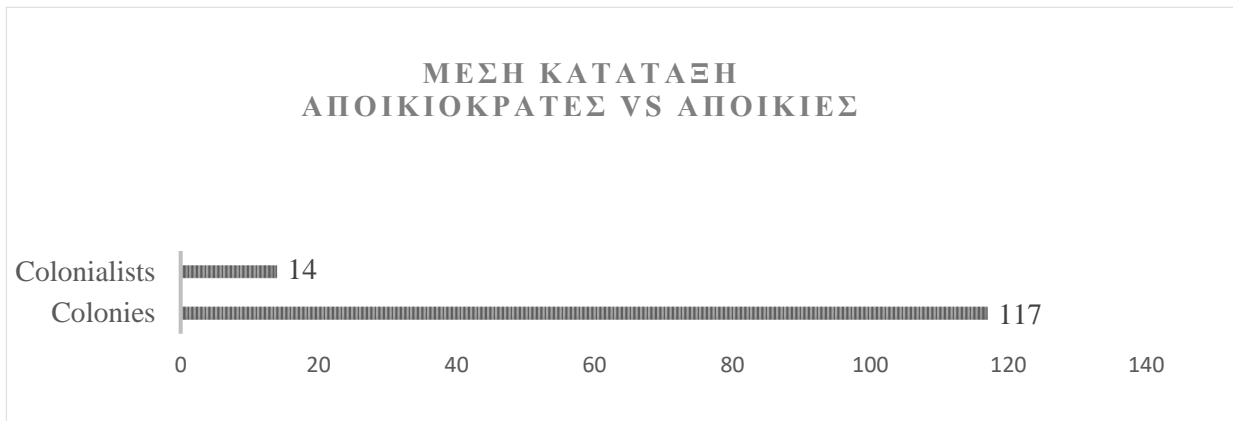
6.1 Πρώτο επίπεδο ανάλυσης: Αποικιοκράτες - αποικίες/προτεκτοράτα

Όσον αφορά το πρώτο μέρος της ανάλυσης, στην αρχή γίνεται η σύγκριση του μέσου όρου των βαθμολογιών του συνόλου των αποικιών με το σύνολο των αποικιοκρατών. Όπως φαίνεται στο **Γράφημα 6.1**, η διαφορά αυτή εντοπίζεται στις 20 μονάδες, με τους τελευταίους να υπερτερούν. Η τυπική απόκλιση στο σύνολο των αποικιών είναι 8, ενώ στους αποικιοκράτες είναι 1,54. Φαίνεται, ότι οι βαθμολογίες των αποικιοκρατών κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα, συγκεκριμένα από 77,01 μέχρι 81,13. Αντιθέτως, οι αποικίες παρουσιάζουν μεγαλύτερη διακύμανση, από 38,54 μέχρι 75,97. Από τα δεδομένα γίνεται αντιληπτό ότι η θέση ισχύος που κατείχαν οι αποικιοκράτες για εκατοντάδες χρόνια αποτυπώνεται και στην πορεία τους προς την επίτευξη των 17 ΣΒΑ, την ίδια στιγμή που καμία αποικία δεν ξεπερνά την κατώτατη βαθμολογία των αποικιοκρατών. Παρόλα αυτά δεν βρίσκονται όλες στην ίδια αφετηρία προς τη βιώσιμη ανάπτυξη καθώς εκτός του γεγονότος ότι ήταν υπό διαφορετικά καθεστώτα, έχει η κάθε μια τις διαφορετικές δικές της ιστορικές εμπειρίες και δεδομένα.

Γράφημα 6.1
Σύγκριση Μ.Ο βαθμολογίας

Εν συνεχεία, πραγματοποιήθηκε σύγκριση της κατάταξης που λαμβάνουν οι χώρες βάσει της βαθμολογίας του UNSDSN. Η μέση κατάταξη για τις πρώην αποικίες είναι η 117^η θέση, ενώ για τους αποικιοκράτες η 14^η θέση όπως παρουσιάζεται στο **Γράφημα 6.2**. Η κατάταξη διαμορφώνεται βάσει της βαθμολογίας, γι' αυτό το λόγο ισχύουν οι ίδιες συνθήκες που ίσχυαν και στη σύγκριση του Μ.Ο βαθμολογίας. Πρέπει να σημειωθεί ότι η καλύτερη θέση στην οποία τοποθετείται ένας αποικιοκράτης είναι η 4^η θέση και η 30^η η χειρότερη, ενώ οι αποικίες/προτεκτοράτα κατατάσσονται από την 32^η θέση μέχρι την 166^η θέση, η οποία είναι στην ουσία η τελευταία, καθώς 27 από τα 193 μέλη του ΟΗΕ δεν έχουν λάβει βαθμολογία για το 2020. Στην 4^η θέση βρίσκεται η Γαλλία, στην 30^η η Ιταλία, στην 32^η θέση η Μάλτα και στην τελευταία η Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία. Ωστόσο, φαίνεται και πάλι ότι καμία πρώην αποικία ή προτεκτοράτο δεν ξεπερνά στην κατάταξη τους αποικιοκράτες.

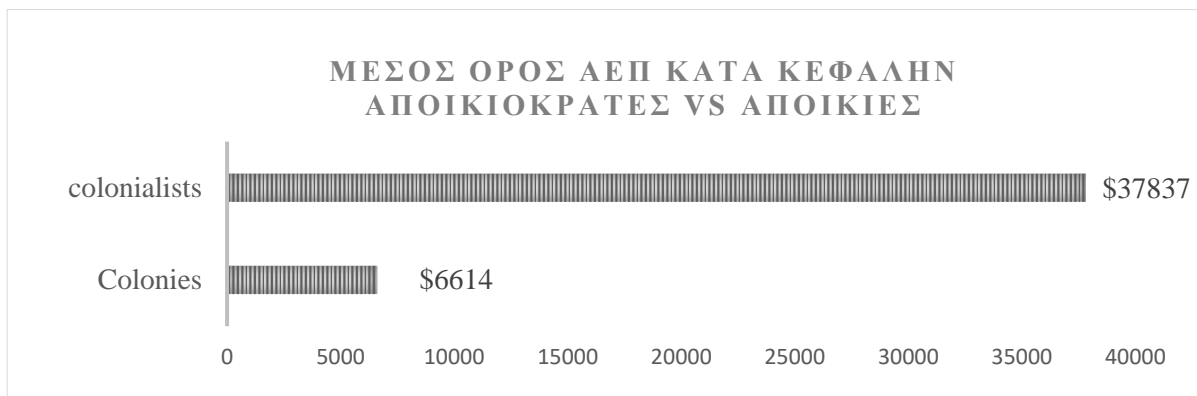

Γράφημα 6.2.

Σύγκριση Μ.Ο κατάταξης

Ακολούθως, παρουσιάζεται η σύγκριση του μέσου όρου του ΑΕΠ κ.κ. των αποικιοκρατών και των πρώην αποικιών, με βάση τις τιμές του 2020. Όπως φαίνεται και στο **Γράφημα 6.3**, ο Μ.Ο των ΑΕΠ κ.κ. των αποικιοκρατών είναι περίπου 6 φορές μεγαλύτερο από αυτό των αποικιών τους. Εν τούτοις, το ΑΕΠ κ.κ. των αποικιών ξεκινά από \$274 και φτάνει μέχρι τα \$59797. Το χαμηλότερο ΑΕΠ κ.κ. έχει το Μπουρούντι και το υψηλότερο η Σιγκαπούρη. Ενώ στην ομάδα των αποικιοκρατών, το χαμηλότερο ΑΕΠ κ.κ. έχει η Πορτογαλία με \$22439 και το υψηλότερο η Ολλανδία με \$52304. Από τις 104 πρώην αποικίες μόλις εννέα, δηλαδή το 8,65% του συνόλου των αποικιών έχουν ΑΕΠ κ.κ. το οποίο ξεπερνά το κατώτατο ΑΕΠ κ.κ. των αποικιοκρατών. Αυτές οι εννέα χώρες παρουσιάζονται στον **Πίνακα 6.1**, ο Μ.Ο των ΑΕΠ κ.κ. αυτών των χωρών

υπολογίζεται στα \$35566, με άλλα λόγια ούτε οι χώρες με την καλύτερη παρουσία στον οικονομικό τομέα καταφέρνουν να ξεπεράσουν τον Μ.Ο των αποικιοκρατών (\$37837).

Γράφημα 6.3.

Σύγκριση Μ.Ο ΑΕΠ κ.κ.

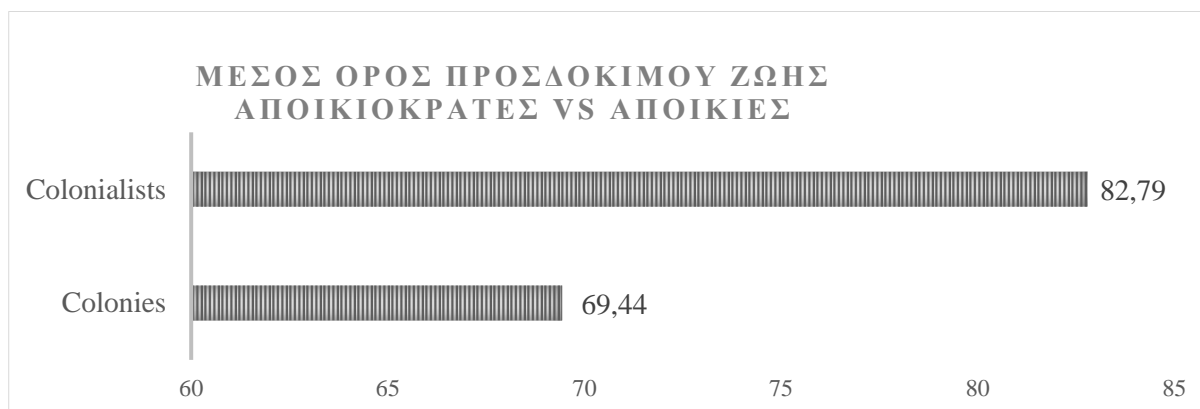
Πίνακας 6.1

Χώρες που ξεπερνούν σε ΑΕΠ κ.κ. το κατώτατο ΑΕΠ κ.κ. των αποικιοκρατών

	Χώρα	ΑΕΠ κ.κ.
1.	Σιγκαπούρη	\$59797
2.	Κατάρ	\$50805
3.	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ)	\$43103
4.	Κουβέιτ	\$32373
5.	Μπαχάμες	\$28607
6.	Μάλτα	\$27884
7.	Μπρουνέι	\$27466
8.	Κύπρος	\$26623
9.	Μπαχρέιν	\$23443

Το τέταρτο εργαλείο της σύγκρισης των δύο ομάδων χωρών είναι το προσδόκιμο ζωής. Η διαφορά του Μ.Ο των δύο συνόλων χωρών είναι γύρω στα 13 έτη, με τους αποικιοκράτες να υπερτερούν, όπως απεικονίζεται και στο **Γράφημα 6.4**. Η διαφορά δεν είναι καθόλου αμελητέα, αντιθέτως φανερώνει ένα μεγάλο χάσμα στην ποιότητα ζωής των πολιτών. Το υψηλότερο προσδόκιμο ζωής στους αποικιοκράτες έχει η Ιταλία με 84,01 χρόνια, ενώ το χαμηλότερο το Ηνωμένο Βασίλειο με 81,77 χρόνια. Είναι φανερό ότι δεν υπάρχει αξιοσημείωτη διαφορά ανάμεσά τους. Αντιθέτως στην ομάδα των πρώην αποικιών/προτεκτοράτων τα χρόνια ποικίλουν από 54,36 έτη (Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία) μέχρι 84,07 έτη (Σιγκαπούρη). Μόνο η

Σιγκαπούρη και η Μάλτα (83,06) έχουν προσδόκιμο ζωής που ξεπερνά τα 81,77 χρόνια που είναι η χαμηλότερη τιμή στην ομάδα των αποικιοκρατών. Επιπρόσθετα, αξίζει να σημειωθεί ότι 52 από τις πρώην αποικίες/προτεκτοράτα δηλαδή το 50% έχουν προσδόκιμο ζωής χαμηλότερο από τον Μ.Ο της ομάδας τους (69,44 έτη).

Γράφημα 6.4.

Σύγκριση Μ.Ο προσδόκιμου ζωής

Ως γενικό συμπέρασμα από το πρώτο επίπεδο ανάλυσης προκύπτει ότι οι αποικιοκράτες ως σύνολο υπερτερούν σε όλες τις πτυχές που διερευνήθηκαν. Αυτό φαίνεται να οφείλεται στην θέση ισχύος που κατείχαν οι πρώτοι, έναντι στην μειονεκτική θέση των τελευταίων, η οποία τους επέτρεπε την δημιουργία υποδομών με τα έσοδα από τους φόρους που εισέπρατταν από τις αποικίες/προτεκτοράτα, όπως και από την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου και του εργατικού δυναμικού των αποικιών/προτεκτοράτων για εμπορικούς σκοπούς.

6.2 Δεύτερο επίπεδο ανάλυσης: Αποικιοκράτης – αποικιακή ομάδα χωρών

Προχωρώντας στο δεύτερο επίπεδο ανάλυσης πραγματοποιείται η σύγκριση της κάθε ομάδας πρώην αποικιών/προτεκτοράτων με τον αντίστοιχο αποικιοκράτη. Οι ευρωπαϊκές αποικιοκρατικές χώρες κατά τον 20ο αιώνα είναι οχτώ, κατά συνέπεια υπάρχει ο αντίστοιχος αριθμός ομάδων αποικιών/προτεκτοράτων όπως και συγκρίσεων. Προτού να ακολουθήσει το δεύτερο επίπεδο της ανάλυσης, παρουσιάζεται ο **Πίνακας 6.2** με τον αριθμό αποικιών/ προτεκτοράτων που αντιστοιχεί στον κάθε αποικιοκράτη.

Πίνακας 6.2

Αριθμός αποικιών ανά αποικιοκράτη

Χώρα	Αριθμός αποικιών
Ηνωμένο Βασίλειο	59
Γαλλία	24
Γερμανία	10
Πορτογαλία	6
Ισπανία	5
Ιταλία	4
Βέλγιο	3
Ολλανδία	2

Όπως φαίνεται στον **Πίνακα 6.2**, το Ηνωμένο Βασίλειο είναι αυτό που είχε τις περισσότερες αποικίες κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, ακολουθεί η Γαλλία με μικρότερο από τον μισό αριθμό αποικιών, οι υπόλοιποι έξι αποικιοκράτες είχαν λιγότερες από δέκα αποικίες η κάθε μία. Ο αριθμός αποικιών που κατείχε ο κάθε αποικιοκράτης δε συμμετέχει στην στατιστική ανάλυση των δεδομένων, παρόλα αυτά φανερώνει την θέση ισχύος του κάθε αποικιοκράτη ανά το παγκόσμιο και υποδηλώνει την εμπειρία του στην επιρροή και τον χειρισμό των αποικιών του. Λόγου χάρη, το Ηνωμένο Βασίλειο λόγω των πολλών περιοχών που κατείχε, μπορούσε να αντιμετωπίσει την κάθε περιοχή ξεχωριστά και επέλεγε ανάλογα τον τρόπο που θα την κατακτούσε και αργότερα θα την διοικούσε. Η μέθοδος που επέλεξε ο κάθε αποικιοκράτης να χειριστεί την κάθε αποικία ή προτεκτοράτο περιλαμβάνεται σαφώς στις ιστορικές εμπειρίες της χώρας, οι οποίες όπως αναφέρθηκε πιο πάνω καθορίζουν επίσης την κατάταξη της χώρας ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και την επίτευξη των 17 ΣΒΑ του ΟΗΕ.

Στην παρούσα έρευνα δεν είναι εφικτό να αναλυθούν αυτές οι ιδιαίτερες συνθήκες για την κάθε χώρα, αλλά είναι σαφώς μια μελέτη που είναι αναγκαία να γίνει σε μεταγενέστερο στάδιο καθώς θα συμβάλει καταλυτικά στην επεξήγηση της κατάστασης της κάθε χώρας ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη, αλλά και στην κατάρτιση πλάνου για την υπερπήδηση των προβλημάτων που προξένησε στην κάθε χώρα η εμπειρία της ως αποικία/προτεκτοράτο. Στο τέλος του κεφαλαίου παρουσιάζονται οι συγκεντρωτικοί πίνακες που αφορούν τις ξεχωριστές τιμές που πέτυχε ο κάθε

αποικιοκράτης και η ομάδα των αποικιών του σε κάθε ένα εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα.

6.2.1 Βρετανικές αποικίες/προτεκτοράτα και Ηνωμένο Βασίλειο

Η βρετανική ομάδα αποικιών/προτεκτοράτων έχει τα περισσότερα μέλη, συγκεκριμένα 59. Δεν εντοπίζονται όλα στην ίδια ήπειρο, αντιθέτως υπάρχουν αποικίες στην Αφρική, την Ευρώπη, την Ασία, την Αμερική και την Ωκεανία. Επιπρόσθετα, οι βρετανικές αποικίες δεν έχουν παρόμοιο μέγεθος, ούτε πληθυσμό, παρουσιάζεται μια πολυμορφία σε όλους τους παράγοντες που καθορίζουν ένα κράτος. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι 12 από τις 59, δηλαδή το 20% περίπου του συνόλου των βρετανικών αποικιών, δεν έχει λάβει βαθμολογία από το UNSDSN, άρα ούτε και θέση στην κατάταξη των χωρών.

Αρχίζοντας, η βαθμολογία του Ηνωμένου Βασιλείου ως προς τους 17 ΣΒΑ ήταν 79,79 για το 2020 και κατατάχθηκε στη 13^η θέση, ενώ ο Μ.Ο των αποικιών του ήταν 61,52 και η μέση κατάταξη η 112^η θέση (**Πίνακας 6.3**). Εντοπίζεται μια διαφορά της τάξης των 18 μονάδων, ενώ η διαφορά στην κατάταξη είναι πολύ μεγαλύτερη. Η τυπική απόκλιση είναι γύρω στο 7. Μόνο η Κύπρος, η Μάλτα, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και η Μαλαισία έχουν σκορ που ξεπερνά τους 70 βαθμούς, βαθμολογία που είναι σχετικά κοντά σε αυτήν του αποικιοκράτη τους. Γύρω στο 35%, δηλαδή είκοσι πρώην βρετανικές αποικίες έχουν βαθμολογία μικρότερη από τον Μ.Ο της βρετανικής ομάδας αποικιών. Χαμηλότερο σκορ από όλες τις βρετανικές αποικίες έχει το Νότιο Σουδάν, με βαθμολογία 43,66. Στον **Πίνακα 6.4** παρουσιάζονται οι χώρες αυτές και οι βαθμολογίες τους για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Σε αυτές τις είκοσι χώρες, το ΑΕΠ κ.κ. είναι μικρότερο από \$2000, με εξαίρεση πέντε χώρες των οποίων το ΑΕΠ κ.κ. φτάνει μέχρι τα \$6955. Εντοπίζεται μια αιτιότητα ανάμεσα στη βαθμολογία για την επίτευξη των 17 ΣΒΑ και του ΑΕΠ κ.κ. μιας χώρας, όπως επίσης και με το προσδόκιμο ζωής. Αξίζει να αναφερθεί ότι καμία από αυτές τις είκοσι χώρες δεν ξεπερνά ούτε τον Μ.Ο του ΑΕΠ κ.κ., ούτε τον Μ.Ο του προσδόκιμου ζωής της ομάδας που ανήκουν. Εν συνεχεία, όσον αφορά το ΑΕΠ κ.κ. του Ηνωμένου Βασιλείου, και τον Μ.Ο των αποικιών του είναι περίπου τέσσερις φορές μεγαλύτερο. Εν τούτοις, το Κατάρ, η Σιγκαπούρη και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, ξεπερνούν τον αποικιοκράτη τους στο ΑΕΠ κ.κ. Το Κατάρ υπήρξε βρετανικό προτεκτοράτο για 55 χρόνια (Exell and Rico, 2013), και είναι μια από τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες του Κόλπου, γι' αυτό και το ΑΕΠ του είναι υψηλό. Η Σιγκαπούρη εξαρτιέται κυρίως από την εξαγωγή ηλεκτρονικών και

πετρελαϊκών προϊόντων τα οποία έχουν αυξημένη ζήτηση ανά το παγκόσμιο (Forbes, 2018). Αναφορικά με τα ΗΑΕ, ισχύει το προφίλ του Κατάρ, καθώς είναι επίσης μια χώρα που εξάγει πετρελαιοειδή και φυσικό αέριο (Forbes, 2018).

Τέλος, όσον αφορά το προσδόκιμο ζωής, για το Ηνωμένο Βασίλειο είναι τα 81,77 χρόνια ενώ ο Μ.Ο για τις αποικίες του είναι τα 71 χρόνια. Τα δέκα χρόνια διαφοράς είναι σημαντικό μέγεθος, λαμβάνοντας υπόψη ότι πριν 60 χρόνια (1960), το προσδόκιμο ζωής στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν τα 71 χρόνια (Worldometer). Σχεδόν το 45% των πρώην αποικιών/προτεκτοράτων έχουν προσδόκιμο ζωής μικρότερο από τον Μ.Ο της βρετανικής ομάδας. Μόνο, η Σιγκαπούρη, το Κατάρ, η Κύπρος και η Μάλτα έχουν προσδόκιμο ζωής που ξεπερνά τα 80 έτη για το 2020, και οι πολίτες τους έχουν παρόμοιο βιοτικό επίπεδο με τον αποικιοκράτη τους. Για τις δύο πρώτες, δηλαδή τη Σιγκαπούρη και το Κατάρ, έγινε προσπάθεια να εξηγηθούν και προηγουμένως οι υψηλές τιμές που λαμβάνουν στα εργαλεία που χρησιμοποιούνται. Όσον αφορά τις άλλες δύο χώρες, την Κύπρο και τη Μάλτα, είναι και οι δύο χώρες κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) από το 2004, ανήκουν δηλαδή στην ίδια πολιτική οντότητα με τον αποικιοκράτη τους και ακολουθούν παρόμοιες πολιτικές, παρόλο που το Ηνωμένο Βασίλειο αποχώρησε προσφάτως από την Ε.Ε. Επιπρόσθετα, και οι δύο χώρες αποτελούν νησιώτικα κράτη, τοποθετημένα στη Μεσόγειο θάλασσα, των οποίων η οικονομία στηρίζεται στη βιομηχανία του τουρισμού.

Πίνακας 6.3

Δεδομένα Ηνωμένου Βασιλείου και Βρετανικών αποικιών

	Βαθμολογία	Κατάταξη	ΑΕΠ κ.κ.	Προσδόκιμο Ζωής
Ηνωμένο Βασίλειο	79,79	13 ^η	\$40284	81,77 χρόνια
Βρετανικές αποικίες	61,52	112 ^η	\$9512	70,8 χρόνια
Διαφορά	18,27	99 θέσεις	\$30782	10,97 χρόνια

Πίνακας 6.4**Αποικίες με χαμηλότερη βαθμολογία από τον Μ.Ο**

Πρώην βρετανική αποικία/προτεκτοράτο	Βαθμολογία	ΑΕΠ κ.κ.	Προσδόκιμο Ζωής
Νότιο Σουδάν	43,66	\$1119	58,74 χρόνια
Νιγηρία	49,28	\$2097	55,75 χρόνια
Σουδάν	49,56	\$595	66,09 χρόνια
Σιέρρα Λεόν	51,91	\$484	55,92 χρόνια
Μαλάουι	52,2	\$625	65,62 χρόνια
Υεμένη	52,33	\$824	66,44 χρόνια
Ζάμπια	52,67	\$1050	64,7 χρόνια
Εσουατίνι	53,4	\$3415	61,05 χρόνια
Ουγκάντα	53,49	\$817	64,38 χρόνια
Λεσότο	54	\$861	55,65 χρόνια
Αφγανιστάν	54,22	\$509	65,98 χρόνια
Πακιστάν	56,17	\$1193	67,79 χρόνια
Καμερούν	56,54	\$1499	60,32 χρόνια
Τανζανία	56,64	\$1122	66,39 χρόνια
Γκάμπια	57,86	\$787	63,26 χρόνια
Ζιμπάμπουε	59,51	\$1128	62,16 χρόνια
Γουιάνα	59,74	\$6955	70,26 χρόνια
Κένυα	60,17	\$1838	67,47 χρόνια
Βανουάτου	60,89	\$2783	70,99 χρόνια
Μποτσουάνα	61,45	\$6711	69,86 χρόνια

6.2.2 Γαλλικές αποικίες/προτεκτοράτα και Γαλλία

Η Γαλλία έχει πολύ καλή παρουσία στο χώρο της βιώσιμης ανάπτυξης γι' αυτό και κατατάσσεται στην 4^η θέση, την ίδια στιγμή που η μέση κατάταξη για τις πρώην αποικίες της είναι η 122^η θέση. Πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι πρώην γαλλικές αποικίες έχουν βαθμολογηθεί βάσει του UNSDSN. Η διαφορά στην βαθμολογία είναι

επίσης πολύ μεγάλη με τον αποικιοκράτη να υπερτερεί κατά 22 βαθμούς από τις αποικίες του (**Πίνακας 6.5**). Στη γαλλική ομάδα βρίσκεται η χώρα με το χαμηλότερο σκορ για το 2020, όπως και με τη χαμηλότερη κατάταξη, η Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία. Μόλις, τέσσερις χώρες έχουν βαθμολογία που ξεπερνά τους 70 πόντους, αλλά εξακολουθούν να βρίσκονται περίπου 10 μονάδες πιο χαμηλά από τη Γαλλία. Τα τέσσερα αυτά κράτη είναι η Αλγερία, το Μαρόκο, η Τυνησία και το Βιετνάμ. Το ΑΕΠ κ.κ. της Γαλλίας είναι δεκαεπτά φορές μεγαλύτερο από τον Μ.Ο των αποικιών της, με χαμηλότερο ΑΕΠ κ.κ. τα \$476 και υψηλότερο τα \$7005. Είναι φανερό ότι καμία χώρα δε φαίνεται να μπορεί να ανταγωνιστεί σε επίπεδο οικονομίας τον αποικιοκράτη της και ότι βρίσκονται όλες σε παρόμοια οικονομική κατάσταση. Σχετικά με το προσδόκιμο ζωής, η διαφορά της Γαλλίας με τις αποικίες της είναι περίπου 16 χρόνια, υπάρχει δηλαδή ένα πολύ μεγάλο χάσμα ανάμεσά τους. Η Γαλλία είχε προσδόκιμο ζωής τον Μ.Ο των αποικιών της για το 2020, δηλαδή τα 67,5 χρόνια, το 1950 (Worldometer) όταν δηλαδή ήταν αποικιοκρατική δύναμη και είχε υπό τον έλεγχο της σχεδόν όλες τις χώρες οι οποίες αποτελούν το δείγμα στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Πίνακας 6.5

Δεδομένα Γαλλίας και Γαλλικών αποικιών

	Βαθμολογία	Κατάταξη	ΑΕΠ κ.κ.	Προσδόκιμο Ζωής
Γαλλία	81,13	4 ^η	\$38625	83,13 χρόνια
Γαλλικές αποικίες	58,35	122 ^η	\$2174	67,5 χρόνια
Διαφορά	22,78	118 θέσεις	\$36451	15,63 χρόνια

6.2.3 Γερμανικές αποικίες/προτεκτοράτα και Γερμανία

Η Γερμανία είχε δέκα αποικίες κατά τον 20^ο αιώνα, από τις οποίες οι τέσσερις δεν έχουν βαθμολογηθεί από το UNSDSN. Επιπρόσθετα, οι πλείστες από τις αποικίες της δεν ήταν αποκλειστικά γερμανικές, αλλά είχαν κατακτηθεί και από άλλους αποικιοκράτες την ίδια περίοδο. Το γεγονός αυτό σίγουρα διαδραματίζει σοβαρό ρόλο στην πορεία των χωρών και πρέπει να ληφθεί υπόψη στην ανάλυση που πραγματοποιείται. Η βαθμολογία των έξι αποικιών έχει ως Μ.Ο 55,95 μονάδες, δηλαδή είναι 24 μονάδες χαμηλότερη από της Γερμανίας (**Πίνακας 6.6**). Η τυπική απόκλιση υπολογίστηκε στις 3,5 μονάδες, συνεπώς όλες οι χώρες έχουν παρόμοια βαθμολογία. Υψηλότερη βαθμολογία έχει η Ναμίμπια (61,63) και χαμηλότερη η Παπούα Νέα

Γουινέα (51,66). Όσον αφορά το ΑΕΠ κ.κ., το γερμανικό είναι δώδεκα φορές μεγαλύτερο από τον Μ.Ο των αποικιών. Μόνο το Παλάου, το οποίο όμως δεν έχει βαθμολογηθεί ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη, έχει κατά κεφαλήν ΑΕΠ το οποίο ξεχωρίζει από τις υπόλοιπες εννέα αποικίες και είναι \$14907. Ωστόσο πάλι απέχει πολύ από το ΑΕΠ κ.κ. της Γερμανίας, κατ' ακρίβεια είναι τέσσερις φορές μικρότερο. Σχετικά με το προσδόκιμο ζωής, υπάρχει διαφορά 14 μονάδων ανάμεσα στον αποικιοκράτη και στο Μ.Ο των αποικιών του. Αξίζει να αναφερθεί ότι η Γερμανία είχε προσδόκιμο ζωής τα 67,5 χρόνια το 1950, ενώ οι μισές από τις πρώην αποικίες της εβδομήντα χρόνια μετά έχουν μικρότερο προσδόκιμο ζωής από αυτό (Worldometer).

Πίνακας 6.6

Δεδομένα Γερμανίας και Γερμανικών αποικιών

	Βαθμολογία	Κατάταξη	ΑΕΠ κ.κ.	Προσδόκιμο Ζωής
Γερμανία	80,77	5 ^η	\$45723	81,88 χρόνια
Γερμανικές αποικίες	55,95	136 ^η	\$3777	67,9 χρόνια
Διαφορά	24,82	131 θέσεις	\$41946	13,98 χρόνια

6.2.4 Πορτογαλικές αποικίες/προτεκτοράτα και Πορτογαλία

Η Πορτογαλία κατά τον 20ο αιώνα είχε 6 αποικίες από τις οποίες οι 4 έχουν βαθμολογηθεί. Οι πορτογαλικές αποικίες υπήρξαν κατά μέσο όρο 440 χρόνια υπό τον ζυγό της Πορτογαλίας και παρέμειναν υπό τον ίδιο ζυγό από την αρχή της κατάκτησής τους μέχρι και την ανεξαρτησία τους. Επιπρόσθετα, ανεξαρτητοποιήθηκαν όλες το 1975, εκτός από τη Γουινέα Μπισάου η οποία κέρδισε την ανεξαρτησία της το 1973. Επομένως, είναι όλα καινούρια κράτη, με ζωή που δεν ξεπερνά τα πενήντα έτη, γεγονός που συνεπάγεται απειρία στη λειτουργία ενός έννομου κράτους, αλλά και μη εξοικείωση των πολιτών με τις δημοκρατικές διαδικασίες. Η πορτογαλική ομάδα παρουσιάζει μια συνοχή, αφού ο Μ.Ο της βαθμολογίας της για τη βιώσιμη ανάπτυξη υπολογίζεται στο 59,12 με τυπική απόκλιση 6,93. Ο αποικιοκράτης υπερτερεί των αποικιών του γύρω στους 18,5 βαθμούς και φανερώνει το μεγάλο χάσμα ανάμεσά τους. Ο Μ.Ο του ΑΕΠ κ.κ. των αποικιών της Πορτογαλίας είναι \$1612, ενώ της ίδιας είναι περίπου 14 φορές μεγαλύτερο (**Πίνακας 6.7**). Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ξανά ότι η Πορτογαλία έχει το μικρότερο ΑΕΠ κ.κ. από τους αποικιοκράτες και ιστορικά αν και υπήρξε από τις αυτοκρατορίες που ξεκίνησε πρώτη τον αποικισμό των περιοχών εκτός

Ευρώπης, εντούτοις, διατήρησε το στάτους της χάρη στην οικονομική στήριξη της Μεγάλης Βρετανίας. Γίνεται έτσι αντιληπτό ότι δεν επένδυσε σε υποδομές για τις αποικίες της, αντιθέτως προσπαθούσε να επιβιώσει η ίδια σε όλα τα επίπεδα. Όσον αφορά, το προσδόκιμο ζωής, αυτό της Πορτογαλίας ξεπερνά τον Μ.Ο των αποικιών κατά δεκατέσσερα έτη. Η Πορτογαλία είχε προσδόκιμο ζωής τα 68 έτη, δηλαδή τον Μ.Ο. ζωής που κατέχουν σήμερα οι πρώην πορτογαλικές αποικίες πριν από 50 χρόνια (Worldometer).

Πίνακας 6.7

Δεδομένα Πορτογαλίας και Πορτογαλικών αποικιών

	Βαθμολογία	Κατάταξη	ΑΕΠ κ.κ.	Προσδόκιμο Ζωής
Πορτογαλία	77,65	25 ^η	\$22439	82,65 χρόνια
Πορτογαλικές αποικίες	59,12	124 ^η	\$1612	68,22 χρόνια
Διαφορά	18,53	99 θέσεις	\$20827	14,43 χρόνια

6.2.5 Ισπανικές αποικίες/προτεκτοράτα και Ισπανία

Η Ισπανία είχε υπό την κατοχή της μόλις πέντε αποικίες κατά τον 20^ο αιώνα, από τις οποίες οι περισσότερες βρίσκονταν ταυτόχρονα υπό την διοίκηση και κάποιας άλλης αποικιοκρατικής δύναμης. Μόνο οι τρεις από τις πέντε ισπανικές αποικίες έχουν βαθμολογηθεί για τη βιώσιμη ανάπτυξη και ο Μ.Ο των σκορ τους είναι μόνο 11 μονάδες μικρότερος από την Ισπανία. Είναι δηλαδή η ομάδα όπου η διαφορά αποικιοκράτη – αποικιών είναι μικρή. Στην ίδια λογική, η μέση κατάταξη των αποικιών είναι σχετικά υψηλή και απέχει μόλις 66 θέσεις από αυτή της Ισπανίας (**Πίνακας 6.8**). Προχωρώντας στο ΑΕΠ κ.κ., ο Μ.Ο των αποικιών εντοπίζεται στα \$6711, ποσό περίπου τέσσερις φορές μικρότερο από της Ισπανίας. Μόνο το Τρινιντάντ και Τομπάγκο έχει ΑΕΠ κ.κ. το οποίο ξεχωρίζει από τις υπόλοιπες χώρες, και είναι τουλάχιστον δύο φορές μεγαλύτερο από τον Μ.Ο του συνόλου των ισπανικών αποικιών, γεγονός που οφείλεται στα αποθέματα πετρελαίου που έχει και εξάγει η συγκεκριμένη χώρα. Όσον αφορά το προσδόκιμο ζωής για τις αποικίες, υπολογίζεται στα 71 χρόνια περίπου, με την Ισπανία να έχει 13 χρόνια περισσότερα στο προσδόκιμο ζωής των πολιτών της για το 2020, ενώ το 1960 το προσδόκιμο ζωής των Ισπανών υπολογιζόταν το ίδιο με τον Μ.Ο των αποικιών της για σήμερα (Worldometer).

Πίνακας 6.8**Δεδομένα Ισπανίας και Ισπανικών αποικιών**

	Βαθμολογία	Κατάταξη	ΑΕΠ κ.κ.	Προσδόκιμο Ζωής
Ισπανία	78,11	22 ^η	\$27057	83,99 χρόνια
Ισπανικές αποικίες	67,38	88 ^η	\$6711	70,9 χρόνια
Διαφορά	10,73	66 θέσεις	\$20346	13,09 χρόνια

6.2.6 Ιταλικές αποικίες/ προτεκτοράτα και Ιταλία

Η Ιταλία στα τέλη του 19^{ου} αιώνα ξεκίνησε τον αποικισμό περιοχών εκτός Ευρώπης, έτσι κατά τον 20^ο αιώνα είχε μόλις τέσσερις αποικίες από τα 193 μέλη του ΟΗΕ, από τις οποίες οι μισές έχουν λάβει βαθμολογία ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο Μ.Ο αυτών των δύο κρατών είναι πολύ χαμηλός και πιο συγκεκριμένα 26 μονάδες μικρότερος από τη βαθμολογία της Ιταλίας. Το ίδιο συμβαίνει και στην κατάταξή τους, όπου ο αποικιοκράτης ξεπερνά τις αποικίες του κατά 120 θέσεις (**Πίνακας 6.9**). Σχετικά με το ΑΕΠ κ.κ., οι τρεις από τις τέσσερις πρώην αποικίες παρουσιάζουν ΑΕΠ κ.κ. που δεν υπερβαίνει τα \$1000. Μόνο η Λιβύη έχει ΑΕΠ κ.κ. γύρω στις \$4000, παρόλα αυτά η σχέση των δύο τιμών, δηλαδή του Μ.Ο των αποικιών και του αποικιοκράτη είναι 22 φορές μεγαλύτερη. Μεγάλη διαφορά παρουσιάζεται και στο προσδόκιμο ζωής, όπου της Ιταλίας είναι 17 χρόνια μεγαλύτερο από τον Μ.Ο των ιταλικών αποικιών. Ωστόσο στις τιμές που αφορούν το προσδόκιμο ζωής των αποικιών δεν υπάρχει συνοχή, δηλαδή το χαμηλότερο προσδόκιμο έχει η Σομαλία με μόλις 58,34 χρόνια και το υψηλότερο η Λιβύη με 73,44 χρόνια. Αξίζει να αναφερθεί ότι η Ιταλία είχε προσδόκιμο ζωής τα 66,5 χρόνια, ίση τιμή με τον Μ.Ο των αποικιών της για το 2020, πριν 70 χρόνια, το 1950 (Worldometer).

Πίνακας 6.9**Δεδομένα Ιταλίας και Ιταλικών αποικιών**

	Βαθμολογία	Κατάταξη	ΑΕΠ κ.κ.	Προσδόκιμο Ζωής
Ιταλία	77,01	30 ^η	\$31676	84,01 χρόνια
Ιταλικές αποικίες	50,72	150 ^η	\$1397	66,77 χρόνια
Διαφορά	26,29	120 θέσεις	\$30279	17,24 χρόνια

6.2.7 Βέλγικες αποικίες/προτεκτοράτα και Βέλγιο

Το Βέλγιο είχε τρεις αποικίες κατά τον 20^ο αιώνα και έχουν όλες λάβει βαθμολογία για την επίτευξη των 17 ΣΒΑ. Ο Μ.Ο των σκορ τους είναι χαμηλός και συγκεκριμένα 27 μονάδες μικρότερος από το σκορ του αποικιοκράτη τους (Πίνακας 6.10). Η τυπική απόκλιση στη βελγική ομάδα είναι πολύ μικρή, δηλαδή τα κράτη παρουσιάζουν κοντινές μεταξύ τους βαθμολογίες. Παρομοίως με τη βαθμολογία έτσι και στην κατάταξη του UNSDSN υπάρχει χάσμα 133 θέσεων ανάμεσα στον αποικιοκράτη και τις αποικίες του. Όσον αφορά το ΑΕΠ κ.κ., είναι 82 φορές μεγαλύτερο το βελγικό από αυτό των βελγικών αποικιών. Πιο αναλυτικά, καμία χώρα δεν έχει ΑΕΠ κ.κ. το οποίο να ξεπερνά τα \$800, γεγονός που φανερώνει την οικονομική κατάσταση των πολιτών των χωρών. Τέλος, το προσδόκιμο ζωής του Βελγίου είναι κατά 17 χρόνια υψηλότερο από τις πρώην αποικίες του, των οποίων τα χρόνια ζωής κυμαίνονται από 61,6 μέχρι 70. Σημειώνεται ότι το 1950 ο συγκεκριμένος αποικιοκράτης είχε προσδόκιμο ζωής τα 67,8 χρόνια, ίσο με τον Μ.Ο. προσδόκιμου ζωής των βελγικών αποικιών για το έτος 2020 (Worldometer).

Πίνακας 6.10

Δεδομένα Βελγίου και Βελγικών αποικιών

	Βαθμολογία	Κατάταξη	ΑΕΠ κ.κ.	Προσδόκιμο Ζωής
Βέλγιο	79,96	11 ^η	\$44594	82,17 χρόνια
Βελγικές αποικίες	53,24	144 ^η	\$542	64,77 χρόνια
Διαφορά	26,72	133 θέσεις	\$44052	17,4 χρόνια

6.2.8 Ολλανδικές αποικίες/προτεκτοράτα και Ολλανδία

Τελευταίος αποικιοκράτης, η Ολλανδία, με δύο αποικίες η μία στη Νότια Αμερική κι η άλλη στην Ασία, το Σουρινάμ και η Ινδονησία αντίστοιχα. Ο Μ.Ο που προκύπτει από τη βαθμολογία των δύο αυτών κρατών για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι 66,83 με τυπική απόκλιση 2,16 και του αποικιοκράτη τους 13 μονάδες υψηλότερη (Πίνακας 6.11). Μέση κατάταξη είναι η 93^η θέση, ενώ της Ολλανδίας η 9^η για το 2020. Αναφορικά με το ΑΕΠ κ.κ., οι δύο χώρες παρουσιάζουν και σε αυτό το εργαλείο συνοχή, παρόλα αυτά το ΑΕΠ κ.κ. είναι 10 φορές μικρότερο από αυτό του αποικιοκράτη τους. Τέλος, το προσδόκιμο ζωής είναι παρόμοιο και για τις δύο χώρες και είναι 10 χρόνια

μικρότερο από αυτό της Ολλανδίας. Παρόλο που η διαφορά είναι σχετικά μικρή, το 1955 η Ολλανδία είχε προσδόκιμο ζωής όμοιο με αυτό που έχουν οι αποικίες της το 2020 (Worldometer).

Πίνακας 6.11

Δεδομένα Ολλανδίας και Ολλανδικών αποικιών

	Βαθμολογία	Κατάταξη	ΑΕΠ κ.κ.	Προσδόκιμο Ζωής
Ολλανδία	80,37	9 ^η	\$52304	82,78 χρόνια
Ολλανδικές αποικίες	66,83	93 ^η	\$5180	72,23 χρόνια
Διαφορά	13,54	84 θέσεις	\$47124	10,55 χρόνια

Από τον **Πίνακα 6.12** παρατηρούμε ότι ο αποικιοκράτης με την καλύτερη βαθμολογία είναι η Γαλλία, ενώ οι πρώην ισπανικές αποικίες είναι αυτές που έχουν τον υψηλότερο Μ.Ο από τις βαθμολογίες τους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, με τις ολλανδικές αποικίες να τις ακολουθούν. Το γεγονός ότι η Γαλλία έχει την καλύτερη βαθμολογία για το 2020 είναι ήσσονος σημασίας, καθώς όλοι οι αποικιοκράτες πετυχαίνουν παρόμοιες βαθμολογίες ως προς τους 17 ΣΒΑ. Σχετικά με τις ισπανικές αποικίες, πρέπει να σημειωθεί ότι η υψηλή σε σύγκριση με τις άλλες ομάδες βαθμολογίες προκύπτει από τις τρεις από τις πέντε πρώην ισπανικές αποικίες οι οποίες κατά τον 20^ο αιώνα δεν ήταν αποκλειστικά αποικίες της Ισπανίας αλλά κι άλλων ευρωπαϊκών δυνάμεων. Όσον αφορά τις ολλανδικές αποικίες που ακολουθούν σε βαθμολογία, είναι μόλις δύο και υπήρξαν υπό τον ζυγό της ολλανδικής αυτοκρατορίας για περισσότερο από τρεις αιώνες. Μεγαλύτερο χάσμα αποικιοκράτη-αποικιών έχει το Βέλγιο και μικρότερο η Ισπανία με τις αποικίες της. Οι πρώην βελγικές αποικίες είναι μόλις τρεις και συνορεύουν μεταξύ τους, άρα εκτός από το κοινό τους παρελθόν ως βελγικές αποικίες έχουν κι άλλα κοινά όπως τη γεωγραφική τους θέση και τις κλιματολογικές συνθήκες. Σχετικά με την τυπική απόκλιση, η οποία φανερώνει τη συνοχή των δεδομένων, αυτή φαίνεται να είναι μικρότερη στην ομάδα των ολλανδικών αποικιών και μεγαλύτερη στην ομάδα των γαλλικών και βρετανικών αποικιών. Η μεγάλη τυπική απόκλιση μπορεί να εξηγηθεί από το πλήθος των αποικιών και προτεκτοράτων που είχαν υπό την κατοχή τους η Βρετανία και η Γαλλία, 59 και 24 αντίστοιχα (**Πίνακας 6.2**), γεγονός που φανερώνει την ποικιλία χωρών και συνθηκών που αποτρέπει την ομοιογένεια του δείγματος.

Πίνακας 6.12**Σύγκριση βαθμολογίας αποικιοκράτη – αποικιών**

Αποικιοκράτης	Βαθμολογία Αποικιοκράτη 2020	Μ.Ο βαθμολογίας ομάδας αποικιών	Διαφορά αποικιοκρατών με αποικίες	Τυπική απόκλιση ομάδας αποικιών
Ηνωμένο Βασίλειο	79,79	61,52	18,27	7,68
Γαλλία	81,13	58,35	22,78	8,89
Γερμανία	80,77	55,95	24,82	3,53
Πορτογαλία	77,65	59,12	18,53	6,93
Ισπανία	78,11	67,38	10,73	3,41
Ιταλία	77,01	50,72	26,29	6,37
Βέλγιο	79,96	53,24	26,72	3,43
Ολλανδία	80,37	66,83	13,54	2,16

Κατά παρόμοιο τρόπο, όπως παρουσιάζεται στον **Πίνακα 6.13**, στην καλύτερη κατάταξη τοποθετείται η Γαλλία, όμως οι ιταλικές αποικίες είναι αυτές που έχουν τη χαμηλότερη μέση κατάταξη. Όπως και στη βαθμολογία έτσι και στην κατάταξη, το Βέλγιο είναι αυτό που έχει τη μεγαλύτερη διαφορά με τις πρώην αποικίες του. Επιπρόσθετα, οι γαλλικές αποικίες παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη τυπική απόκλιση, όπως συμβαίνει και την περίπτωση του σκορ, ενώ τη μικρότερη τυπική απόκλιση παρουσιάζουν οι ολλανδικές αποικίες παρομοίως.

Πίνακας 6.13**Σύγκριση κατάταξης αποικιοκράτη – αποικιών**

Αποικιοκράτης	Κατάταξη Αποικιοκράτη 2020	Μ.Ο κατάταξης αποικιών 2020	Διαφορά αποικιοκρατών με αποικίες	Τυπική απόκλιση ομάδας αποικιών
Ηνωμένο Βασίλειο	13	112	99	32,08
Γαλλία	4	122	118	34,44
Γερμανία	5	136	131	12,81
Πορτογαλία	25	124	99	25,72
Ισπανία	22	88	66	20,88
Ιταλία	30	150	120	19,09
Βέλγιο	11	144	133	13,05
Ολλανδία	9	93	84	10,6

Όπως προκύπτει από τον **Πίνακα 6.14**, η Ολλανδία είναι η χώρα με το μεγαλύτερο ΑΕΠ κ.κ., με τις βελγικές αποικίες να έχουν τον χαμηλότερο Μ.Ο. Παρόλο που ποσοτικά φαίνεται ότι η Ολλανδία είναι η αποικιοκρατική δύναμη που υπερτερεί κατά πολύ από τις πρώην αποικίες της. Ωστόσο το μεγαλύτερο χάσμα ανάμεσα σε αποικιοκράτη και αποικίες κατέχει το Βέλγιο, μια και το ΑΕΠ κ.κ. του, είναι ογδόντα και πλέον φορές πολλαπλάσιο από τις πρώην αποικίες του.

Πίνακας 6.14**Σύγκριση ΑΕΠ κατά κεφαλήν αποικιοκράτη – αποικιών**

Αποικιοκράτης	ΑΕΠ κ.κ. αποικιοκράτη 2020	Μ.Ο ΑΕΠ κ.κ. ομάδας αποικιών	Διαφορά αποικιοκράτη και αποικιών	Λόγος ΑΕΠ κ.κ. αποικιοκράτη προς Μ.Ο ΑΕΠ κ.κ. αποικιών
Ηνωμένο Βασίλειο	\$40284	\$9502	\$30782	4,24
Γαλλία	\$38625	\$2174	\$36451	17,77
Γερμανία	\$45723	\$3777	\$41946	12,11
Πορτογαλία	\$22439	\$1612	\$20827	13,92
Ισπανία	\$27057	\$6711	\$20346	4,03
Ιταλία	\$31676	\$1396	\$30280	22,69
Βέλγιο	\$44594	\$542	\$44052	82,28
Ολλανδία	\$52304	\$5180	\$47124	10,1

Σύμφωνα με τον **Πίνακα 6.15**, η Ιταλία είναι η χώρα με το υψηλότερο προσδόκιμο ζωής, σε αυτό όμως δεν την ακολουθούν οι αποικίες της καθώς οι ολλανδικές αποικίες είναι αυτές που έχουν Μ.Ο προσδόκιμου ζωής που ξεπερνά τις υπόλοιπες ομάδες αποικιών. Εντούτοις, χαμηλότερο Μ.Ο προσδόκιμου ζωής έχουν οι βελγικές αποικίες οι οποίες φαίνεται ότι έχουν τη μεγαλύτερη απόσταση από τον αποικιοκράτη τους. Οι δύο ολλανδικές αποικίες έχουν πολύ παρόμοιο προσδόκιμο ζωής, αφού η τυπική απόκλιση των τιμών είναι σχεδόν μηδαμινή, την ίδια στιγμή που οι γαλλικές αποικίες έχουν βασικές διαφορές όσον αφορά το προσδόκιμο ζωής.

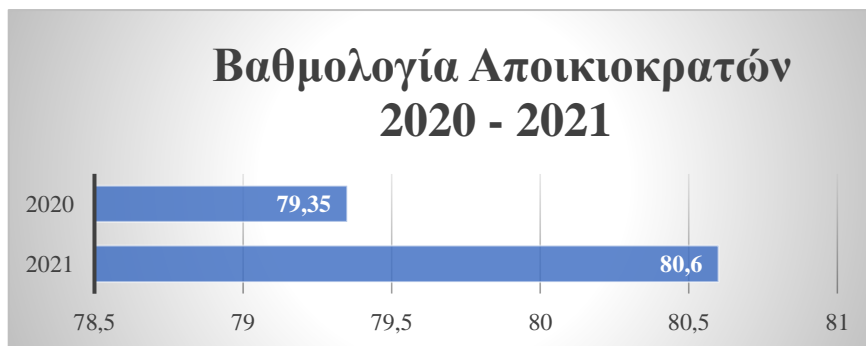
Πίνακας 6.15**Σύγκριση προσδόκιμου ζωής αποικιοκράτη – αποικιών**

Αποικιοκράτης	Προσδόκιμο ζωής αποικιοκράτη	Μ.Ο προσδόκιμου ζωής ομάδας αποικιών	Διαφορά αποικιοκράτη και αποικιών	Τυπική απόκλιση αποικιών
Ηνωμένο Βασίλειο	81,77	70,8	10,97	7,08
Γαλλία	83,13	67,5	15,63	7,14
Γερμανία	81,88	67,9	13,98	4,97
Πορτογαλία	82,65	68,22	14,43	4,84
Ισπανία	83,99	70,9	13,09	7,05
Ιταλία	84,01	66,77	17,24	6,24
Βέλγιο	82,17	64,77	17,4	4,56
Ολλανδία	82,78	72,23	10,55	0,13

6.3 Σύγκριση 2020 – 2021

Η ανάλυση στην οποία στηρίζεται η παρούσα έρευνα έχει ως έτος βάσης το 2020, παρόλα αυτά τα δεδομένα για τη βαθμολογία και την κατάταξη των χωρών ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη για το 2021 είναι διαθέσιμα, αλλά δεν υπάρχουν τα δεδομένα για το ΑΕΠ κ.κ. και το προσδόκιμο ζωής. Γι' αυτό θα παρατεθούν μερικές βασικές παρατηρήσεις και θα γίνει σύγκριση με τα αντίστοιχα δεδομένα του 2020. Είναι κρίσιμης σημασίας η εξέλιξη και παρακολούθηση της βαθμολογίας των χωρών προς την επίτευξη των στόχων της Ατζέντα 2030 με την πάροδο των χρόνων.

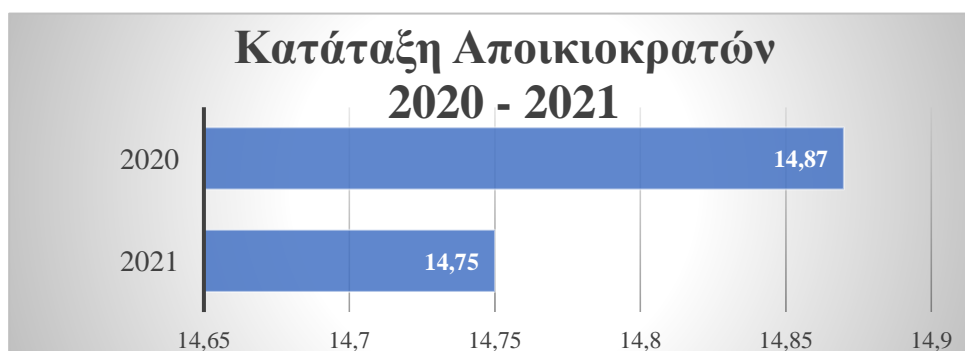
Αρχικά, όλοι οι αποικιοκράτες πετυχαίνουν καλύτερα σκορ για το 2021 σε σχέση με το 2020. Παρόλο που η διαφορά στον Μ.Ο των βαθμολογιών των αποικιοκρατών είναι πολύ μικρή, μόλις 1,25 (**Γράφημα 6.5**), ωστόσο διαφαίνεται μια ανοδική πορεία αυτών των χωρών προς την επίτευξη των 17 ΣΒΑ. Αναφορικά, αν και το 2020 το πιο χαμηλό σκορ που πέτυχε αποικιοκράτης ήταν οι 77,01 μονάδες, για το 2021 ήταν οι 78,64 μονάδες. Όσον αφορά το υψηλότερο σκορ για το 2020 αυτό ήταν 81,13 και για το 2021, 82,48.

Γράφημα 6.5

Σύγκριση Μ.Ο Βαθμολογίας Αποικιοκρατών 2020-2021

Σχετικά με την κατάταξη των αποικιοκρατών, δεν υπάρχει κάποια ουσιαστική διαφορά, αφού όπως φαίνεται στο **Γράφημα 6.6** η μέση θέση στην οποία τοποθετούνται οι αποικιοκράτες εξακολουθεί να είναι η 14^η. Ωστόσο, ενώ το 2020 η χειρότερη θέση για τους αποικιοκράτες ήταν η 30^η, για το 2021 είναι η 27^η. Την καλύτερη θέση για το 2020 ανάμεσα στις αποικιοκρατικές δυνάμεις κατείχε η Γαλλία, δηλαδή την 4^η θέση, στην οποία για το 2021 βρίσκεται η Γερμανία. Παρόλο που όπως αναφέρθηκε πιο πάνω και οι οχτώ χώρες πετυχαίνουν καλύτερα σκορ σε σχέση με το 2020, ωστόσο οι μισές πέφτουν στην κατάταξη. Δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως σημαντική παρατήρηση αφού η κατάταξη των χωρών εξαρτάται και από τις υπόλοιπες χώρες οι οποίες δεν εντάσσονται στο δείγμα της παρούσας έρευνας.

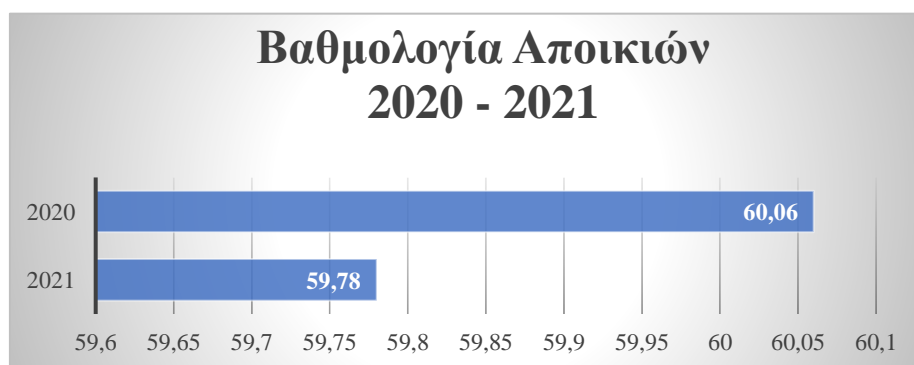

Γράφημα 6.6

Σύγκριση Μ.Ο Κατάταξης Αποικιοκρατών 2020-2021

Για τις πρώην αποικίες και προτεκτοράτα, δεν ισχύει η ανοδική πορεία στη βαθμολογία, όπως συμβαίνει στους πρώην κατακτητές τους. Πιο συγκεκριμένα, 49 από τις πρώην αποικίες έχουν λάβει σκορ για τη βιώσιμη ανάπτυξη για το έτος 2021 χαμηλότερο σε σχέση με το 2020. Ενώ, 32 μόλις έχουν πετύχει καλύτερη βαθμολογία για το 2021, την ίδια στιγμή που 23 χώρες δεν έχουν βαθμολογηθεί καθόλου ως προς την πορεία τους για την επίτευξη των 17 ΣΒΑ. Συνεπώς, η πλειοψηφία των αποικιών

παρουσιάζει καθοδική πορεία. Όπως φαίνεται στο **Γράφημα 6.7**, η διαφορά εντοπίζεται στο 0,28, ωστόσο το αναμενόμενο είναι ότι οι χώρες θα πετυχαίνουν καλύτερα σκορ όσο προσεγγίζουμε το έτος-στόχο 2030 κι όχι το αντίθετο. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν τέσσερις περιπτώσεις χωρών όπου η μείωση της βαθμολογίας τους για το 2021 ξεπερνά τις 3 μονάδες. Στον **Πίνακα 6.16** παρουσιάζονται αναλυτικά οι βαθμολογίες που πέτυχαν αυτές οι χώρες για τα συναπτά έτη 2020, 2021.

Γράφημα 6.7

Σύγκριση Μ.Ο Βαθμολογίας Αποικιών 2020-2021

Πίνακας 6.16

Αποικίες με διαφορά στη βαθμολογία μεγαλύτερη από 3 (2020-2021)

Χώρα	2020	2021	Διαφορά 2020-2021
Μοζαμβίκη	54,13	51,05	3,08
Μπενίν	53,31	49,87	3,44
Σάο Τόμε & Πρίνσιπε	62,58	58,79	3,79
Νότιο Σουδάν	43,66	38,9	4,76

Όσον αφορά τη μέση κατάταξη των πρώην αποικιών για το 2021, αυτή φαίνεται να βελτιώνεται όπως παρουσιάζεται στο **Γράφημα 6.8**. Η βελτίωση θέσης δεν είναι αντιπροσωπευτική καθώς η βαθμολογία των αποικιών κατά βάση μειώνεται. Όπως σημειώθηκε πιο πάνω, η κατάταξη καθορίζεται κι από τα υπόλοιπα μέλη του ΟΗΕ. Ενώ το 2020 είχαν βαθμολογηθεί και καταταχθεί 166 χώρες, την επόμενη χρονιά βαθμολογήθηκε μία λιγότερη. Παρόλα αυτά και για τις δύο χρονιές τη χαμηλότερη κατάταξη από όλα τα κράτη έχει η Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία.

Γράφημα 6.8.

Σύγκριση μέσης κατάταξης αποικιών 2020-2021

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Φαίνεται ότι η αρχική υπόθεση, ότι η εμπειρία μιας χώρας ως αποικία ή ως προτεκτοράτο, επηρεάζει την πορεία της προς τη βιώσιμη ανάπτυξη να επιβεβαιώνεται βάσει των στοιχείων που αναλύθηκαν στη συγκεκριμένη έρευνα. Όλοι οι αποικιοκράτες έχουν πολύ καλύτερη παρουσία στη βαθμολογία, συνεπώς και στην κατάταξη, όπως και στο ΑΕΠ κ.κ. και στο προσδόκιμο ζωής. Και στα δύο επίπεδα ανάλυσης που πραγματοποιήθηκαν, δηλαδή μεταξύ όλων των αποικιοκρατών και όλων των αποικιών και κάθε ομάδας αποικιών με τον αντίστοιχο αποικιοκράτη, γίνεται εμφανές ότι η κοινή ιστορική εμπειρία αυτών των χωρών που βίωσαν την αποικιοκρατία δεν είναι τυχαία. Αντιθέτως, η αποικιοκρατία πρέπει να θεωρείται ως ένας από τους πρωταρχικούς παράγοντες που μπορεί να εξηγήσει την κατάσταση της κάθε χώρας ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις προσπάθειές της προς την επίτευξη των 17 ΣΒΑ.

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, το έτος 2021 παρουσιάζεται χειρότερο για τις πρώην αποικίες και προτεκτοράτα, και καλύτερο για τους αποικιοκράτες. Είναι κρίσιμο να συνεχιστεί η συγκεκριμένη σύγκριση της βαθμολογίας στην πάροδο της δεκαετίας, μέχρι το 2030 - έτος ορόσημο για την επίτευξη της αειφορίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Δεν είναι δυνατό να χαρακτηρίσουμε κάποιον αποικιοκράτη ως καλύτερο ή χειρότερο στη διαχείριση των αποικιών του, καθώς αυτό θα ήταν αυθαίρετο συμπέρασμα το οποίο δε στηρίζεται σε αδιαμφισβήτητα δεδομένα. Γι' αυτό το λόγο, γίνεται μια αρχική ανάλυση δεδομένων και εξαγωγή ενός γενικού συμπεράσματος. Είναι σαφές ότι η αποτυχία στην πλειοψηφία των χωρών να πετύχουν τους 17 ΣΒΑ δεν οφείλεται εξολοκλήρου στο γεγονός ότι ήταν αποικίες ή προτεκτοράτα, αλλά αναγνωρίζεται ως μια εμπειρία που καθόρισε σημαντικά το μέλλον τους και επηρέασε οντολογικά την ύπαρξή τους.

Ωστόσο, η έλλειψη δεδομένων για 22 από τις 104 χώρες που υπήρξαν ευρωπαϊκές αποικίες κατά τον 20^ο αιώνα, όπως επίσης και το γεγονός ότι υπάρχουν χώρες που αν και ήταν αποικίες ή προτεκτοράτα δεν είναι μέλη του ΟΗΕ, άρα δεν έχουν βαθμολογηθεί και καταταχθεί με τον ίδιο τρόπο για την επίτευξη της Ατζέντα 2030, αποτρέπει την παρούσα έρευνα από το να παράξει ξεκάθαρα συμπεράσματα.

Παρόλα αυτά, η συγκεκριμένη ανάλυση είναι η πρώτη επίσημη που επιχειρεί να ρίξει φως στην ερμηνεία των μεγάλων αποκλίσεων που παρατηρούνται μεταξύ των αποικιών και των αποικιοκρατών σε όρους βιωσιμότητας, με βάση ποσοτικά δεδομένα.

Επιπρόσθετα, ούτως ώστε να επιβεβαιωθεί το συμπέρασμα που εξάγεται από την έρευνα, θα μπορούσε μια μελλοντική εργασία να χρησιμοποιήσει μια μικτή μέθοδο με ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα. Συν τοις άλλοις, μπορούν να μελετηθούν πιο διεξοδικά κι άλλα δεδομένα που υπάρχουν διαθέσιμα, για παράδειγμα οι κλιματικοί μετανάστες, οι πολιτικοί πρόσφυγες και η πυκνότητα πληθυσμού σε κάθε χώρα, αποικία ή αποικιοκράτη. Είναι αναγκαίο να εκπονηθούν μελέτες οι οποίες μελετούν την επιρροή της αποικιοκρατίας στην πορεία των χωρών προς τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τα πιο πάνω συμπεράσματα, αναδύεται ένα καινούριο ερώτημα το οποίο είναι ανάγκη να απαντηθεί: ποια πρέπει να είναι τα επόμενα βήματα που θα επιτρέψουν στις πρώην αποικίες και προτεκτοράτα να επιτύχουν τις βαθμολογίες που έχουν σήμερα οι αποικιοκράτες τους; Είναι κρίσιμο να προσφερθεί βοήθεια σε αυτές τις χώρες, διαβεβαιώνοντας όμως ότι δεν θα ξαναζήσουν τις αποικιακές εμπειρίες του προηγούμενου αιώνα. Ειδικότερα, δεν είναι θεμιτή η επιβολή προπαρασκευασμένων πλάνων και μέτρων τα οποία δεν αφήνουν περιθώρια για αναπροσαρμογή και αλλαγή. Ο τρόπος με τον οποίο θα έπρεπε να βοηθήσουν οι αποικιοκράτες αλλά και οι ανεπτυγμένες χώρες τις πρώην αποικίες για να ανακάμψουν, εκτός από την οικονομική και συμβουλευτική αρωγή, είναι η ελευθερία να επιλέξουν οι ίδιοι την στρατηγική που θα ακολουθήσουν ούτως ώστε να λάβουν αποφάσεις χωρίς ψυχολογικές πιέσεις και φόβους. Είναι αναγκαίο, η κάθε χώρα να θέσει το δικό της σχέδιο που θα λαμβάνει υπόψη την κουλτούρα και τον πολιτισμό της, όπως επίσης και την Ιστορία της ως όχημα προς την αειφορία.

Πρέπει να καταστεί σαφές ότι κάθε κράτος έχει τις δικές του ιδιομορφίες και ιστορικές εμπειρίες, οι οποίες δεν του επιτρέπουν να βρίσκεται στην ίδια αφετηρία με όλες τις υπόλοιπες. Πόσο μάλλον οι πρώην αποικίες και προτεκτοράτα, οι οποίες συστηματικά στερήθηκαν πολλές προϋποθέσεις που θα τους επέτρεπαν τη βιώσιμη ανάπτυξη. Σκοπός δεν είναι ο αναχρονισμός και οι υποθετικές θεωρίες για το ποια θα ήταν η κατάσταση του κόσμου αν δεν είχε υπάρξει ιστορικά η αποικιοκρατία, αλλά η αναγνώριση των λαθών του παρελθόντος που επηρεάζουν ακόμη και σήμερα την παγκόσμια σκηνή και η επιδιόρθωσή τους.

Αυτό που σίγουρα μπορεί να ειπωθεί είναι ότι αν επιβληθούν τα δυτικά πρότυπα ανάπτυξης και κατανάλωσης στις πρώην αποικίες, των οποίων η πληθώρα τοποθετούνται γεωγραφικά στην Αφρική και στην Ασία, θα καταλήξουμε σε ένα φαύλο κύκλο μη βιωσιμότητας. Ο πλουραλισμός ιδεών και πολιτισμών μπορεί να επιτρέψει στην ανθρωπότητα να βρει στέρεες λύσεις, εκτός των ορίων της δυτικής κουλτούρας και νοοτροπίας η οποία φαίνεται να είναι επικρατούσα στις μέρες μας σε όλα τα επίπεδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αποικία / Προτεκτοράτο	Σκορ 2020	Σκορ 2021	Κατάταξη 2020	Κατάταξη 2021
Afghanistan	54,22	53,93	139	137
Algeria	72,27	70,86	56	66
Angola	52,59	50,3	149	154
Antigua and Barbuda	-	-	-	-
Bahamas	-	-	-	-
Bahrain	68,83	66,06	82	100
Bangladesh	63,51	63,45	109	109
Barbados	68,29	68,45	87	83
Belize	65,08	64,43	102	104
Benin	53,31	49,87	145	155
Botswana	61,45	61,92	121	115
Brunei Darussalam	68,15	68,27	88	84
Burkina Faso	55,22	53,51	137	139
Burundi	53,46	51,8	143	147
Cambodia	64,39	64,54	106	102
Cameroon	56,54	55,26	133	134
Cape Verde	67,18	68,14	92	86
Central African Republic	38,54	38,27	166	165
Chad	43,75	40,9	164	163
Comoros	53,07	-	146	-
Congo Dem. Rep	49,71	49,3	158	158
Congo Rep.	55,25	52,95	135	144
Cote d' Ivoire	57,91	57,56	128	131
Cyprus	75,21	74,87	34	40
Djibouti	54,57	53,76	138	138
Dominica	-	-	-	-
Egypt Arab Rep.	68,79	68,65	83	82
Equatorial Guinea	-	-	-	-
Eritrea	-	-	-	-
Eswatini	53,4	53,33	144	142
Ethiopia	55,23	54,52	136	136
Fiji	69,95	71,24	74	62
Gabon	63,4	62,82	111	111
Gambia	57,86	59,26	129	123
Ghana	65,37	62,49	100	114
Grenada	-	-	-	-
Guinea-Bissau	-	-	-	-
Guyana	59,74	57,89	124	128
India	61,92	60,07	117	120
Indonesia	65,3	66,34	101	97
Iraq	63,14	63,82	113	105
Jamaica	68,66	68,97	84	81

Jordan	68,05	70,14	89	72
Kenya	60,17	60,6	123	118
Kiribati	-	-	-	-
Kuwait	63,14	62,54	112	113
Laos PDR	62,06	63,01	116	110
Lebanon	66,68	66,84	95	93
Lesotho	54	54,59	141	135
Libya	-	-	-	-
Madagascar	49,14	49,01	161	159
Malawi	52,2	51,37	152	149
Malaysia	71,76	70,88	60	65
Maldives	67,59	69,27	91	79
Mali	51,39	52,16	156	146
Malta	75,97	75,75	32	33
Marshall Islands	-	-	-	-
Mauritania	57,72	55,51	130	133
Mauritius	63,77	66,71	108	95
Micronesia Federated States	-	-	-	-
Morocco	71,3	70,53	64	69
Mozambique	54,13	51,05	140	152
Myanmar	64,58	64,95	104	101
Namibia	61,63	61,77	119	116
Nauru	-	-	-	-
Niger	50,15	49,53	157	156
Nigeria	49,28	48,93	160	160
Oman	69,67	70,13	76	73
Pakistan	56,17	57,72	134	129
Palau	-	-	-	-
Papua New Guinea	51,66	51,33	155	151
Qatar	64,65	66,73	103	94
Rwanda	56,56	57,58	132	130
Saint Lucia	-	-	-	-
Samoa	-	-	-	-
Sao Tome and Principe	62,58	58,79	115	124
Senegal	58,27	58,43	127	126
Seychelles	-	-	-	-
Sierra Leone	51,91	51,69	153	148
Singapore	67	69,89	93	76
Solomon Islands	-	-	-	-
Somalia	46,21	45,61	163	162
South Africa	63,41	63,74	110	107
South Sudan	43,66	38,9	165	164
Sri Lanka	66,88	68,1	94	87
St Kitts and Nevis	-	-	-	-
St Vincent and The Grenadines	-	-	-	-
Sudan	49,56	49,48	159	157

Suriname	68,36	66,98	86	91
Syrian Arab Republic	59,34	58,01	126	127
Tanzania	56,64	56,43	131	132
Timor-Leste	-	-	-	-
Togo	52,7	53,23	147	143
Tonga	-	-	-	-
Trinidad and Tobago	65,76	63,5	98	108
Tunisia	71,37	71,44	63	60
Tuvalu	-	-	-	-
Uganda	53,49	53,46	142	140
United Arab Emirates	70,3	70,17	71	71
Vanuatu	60,89	60,52	122	119
Vietnam	73,8	72,85	49	51
Yemen	52,33	52,86	151	145
Zambia	52,67	53,39	148	141
Zimbabwe	59,51	58,66	125	125

Αποικιοκράτης	Σκορ 2020	Σκορ 2021	Κατάταξη 2021	Κατάταξη 2021
Italy	77,01	78,76	30	26
United Kingdom	79,79	79,97	13	17
France	81,13	81,67	4	8
Spain	78,11	79,46	22	20
Portugal	77,65	78,64	25	27
Belgium	79,96	82,19	11	5
The Netherlands	80,37	81,56	9	11
Germany	80,77	82,48	5	4

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Μπούκτσιν , Μ., & Ρόμπερτς, Α. (1980). *Η οικολογία και η επαναστατική σκέψη*. (Ν. Β. Αλεξίου, Μεταφρ.) Αθήνα: Ελεύθερος Τύπος.
- Μπούκτσιν, Μ. (2017). *Τι είναι κοινωνική οικολογία* (Τόμ. Γ'). (Μ. Κορακιανίτης, Μεταφρ.) Αθήνα: Βιβλιοπέλαγος.
- Μπούσμπουρας, Δ. Γ. (2020). *Υπερπληθυσμός: Μήπως είχε κάποιο δίκιο ο Μάλθους;*. (Ν. Δημητριάδης , Επιμ.) Αθήνα: Εναλλακτικές Εκδόσεις.
- Ντυμόν, Ρ. (1978). *Μόνο μια σοσιαλιστική οικολογία*. (Ι. Δραγούμης, Μεταφρ.) Αθήνα: Δωδώνη.
- Ψυρούκης, Ν. (1993). *Ιστορία της Αποικιοκρατίας*. Λευκωσία: Αιγίον.

Ξένη

- Ahmed, B. (2018). Who takes responsibility for the climate refugees? *International Journal of Climate Change Strategies and Management*, 10(1), 5–26. <https://doi.org/10.1108/IJCCSM-10-2016-0149>
- Ake, Claude. (1996). *Democracy and development in Africa*. Spectrum Books.
- Carruthers, J. (2019). Antecedents_of_sustainability. *Academy of Science of South Africa, Pretoria, South Africa*, 115.
- de Lange, W. J., Wise, R. M., & Nahman, A. (2010). Securing a sustainable future through a new global contract between rich and poor. *Sustainable Development*, 18(6), 374–384. <https://doi.org/10.1002/sd.413>
- Eggleston, F. W. (1949). The dynamics of overpopulation. *Australian Outlook*, 3(1), 3–8. <https://doi.org/10.1080/00049914908565325>
- Exell, K., & Rico, T. (2013). “There is no heritage in Qatar”: Orientalism, colonialism and other problematic histories. *World Archaeology*, 45(4), 670–685. <https://doi.org/10.1080/00438243.2013.852069>

- Gemenne, F. (2015, May). One good reason to speak for “climate refugees.” *Forced Migration Review*, 70–71. www.cedem.ulg.ac.be
- General Assembly. (1960). *Declaration on the granting of independence to colonial countries and people*.
- Griffiths, I. (1986). The Scramble for Africa: Inherited Political Boundaries. *The Geographical Journal*, 152(2), 204–216.
- International Hellenic University. (2015). *Introduction to Sustainable Development Introduction to Sustainable Development A brief handbook for students by students*.
- Iweriebor, E. E. G. (1982). *STATE SYSTEMS IN PRE-COLONIAL, COLONIAL AND POST-COLONIAL NIGERIA: AN OVERVIEW* (Vol. 37, Issue 4).
- Jan, E. (2010). Human Rights and Decolonization: New Perspectives and Open Questions. *Humanity: An International Journal of Human Rights, Humanitarianism, and Development*, 1(1), 111–135. <https://doi.org/10.1353/hum.2010.0008>
- Klein, M. (2018). A Critique of Colonial Rule: A Response to Bruce Gilley. *Australasian Review of African Studies*, 39(1), 39–52.
- Kotter, R. (2018). Understanding sustainable development. *International Journal of Environmental Studies*, 75(6), 1041–1048. <https://doi.org/10.1080/00207233.2018.1453385>
- Lempert, D., & Nguyen, H. (2011). The global prisoners’ dilemma of unsustainability: Why sustainable development cannot be achieved without resource security and eliminating the legacies of colonialism. *Sustainability: Science, Practice, and Policy*, 7(1), 16–30. <https://doi.org/10.1080/15487733.2011.11908062>
- Malthus, T. (1798). *An Essay on the Principle of Population*. <http://www.esp.org>
- Meadows, D. H., Meadows, D. L., Rgen, J. •, William, R., & Behrens III, W. (1972). *A POTOMAC ASSOCIATES BOOK*.

- Mensah, J. (2019). Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. *Cogent Social Sciences*, 5(1). <https://doi.org/10.1080/23311886.2019.1653531>
- Mpandeli, S., Nhamo, L., Hlahla, S., Naidoo, D., Liphadzi, S., Modi, A. T., & Mabhaudhi, T. (2020). Migration under climate change in Southern Africa: A nexus planning perspective. *Sustainability (Switzerland)*, 12(11). <https://doi.org/10.3390/su12114722>
- Murphy, J. (2009). *Environment and Imperialism: Why Colonialism Still Matters*. Sustainability Research Institute SCHOOL OF EARTH AND ENVIRONMENT. <http://www.see.leeds.ac.uk/sri>
- Pels, P. (1997). The Anthropology of Colonialism: Culture, History, and the Emergence of Western Governmentality. In *Source: Annual Review of Anthropology* (Vol. 26). <https://www.jstor.org/stable/2952519>
- Schmithuisen, F. (2013). *Working Papers International Series Three hundred years of applied sustainability in forestry* (Vol. 64, Issue 1).
- Sibeud, E. (2012). A useless colonial science?: Practicing anthropology in the French Colonial empire, circa 1880-1960. *Current Anthropology*, 53(SUPPL. 5). <https://doi.org/10.1086/662682>
- Stam, R., & Spence, L. (1983). *"Colonialism, Racism and Representation: An Introduction by Robert Stam and Louise Spence"*. <http://screen.oxfordjournals.org/>
- Sv Helgason, K. (2020). *The economic and political costs of population displacement and their impact on the SDGs and multilateralism* (No. 167). <https://www.un.org/development/desa/>
- UNDP. (2015). *Sustainable Development Goals*.
- United Nations - General Assembly. (2004). *Programme of action : adopted at the International Conference on Population and Development, Cairo, 5-13 September 1994*.

Διαδικτυακοί Τόποι

EUR-Lex. (2021). Retrieved from EUR-Lex:

https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/sustainable_development.html?locale=el

Forbes. (2018, Δεκέμβριος). Retrieved from Forbes: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/sustainable_development.html?locale=el

Forbes. (2018, Δεκέμβριος). Retrieved from Forbes: <https://www.forbes.com/places/united-arab-emirates/?sh=1849b2c84dfc>

Sustainable Development Solutions Network. (2021). Retrieved from Sustainable Development Report: <https://dashboards.sdgindex.org/rankings>

World Bank Group. (2021). Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/home>

World Health Organization. (2021). Retrieved from <https://www.who.int/>

Worldometer. (2021). Retrieved from Life Expectancy of the World Population: <https://www.worldometers.info/demographics/life-expectancy/>

Worldometer. (2021). Retrieved from Worldometer: <https://www.worldometers.info/demographics/uk-demographics/>

Worldometer. (2021). Retrieved from Worldometer: <https://www.worldometers.info/demographics/france-demographics/>

Worldometer. (2021). Retrieved from Worldometer: <https://www.worldometers.info/demographics/netherlands-demographics/>

Worldometer. (2021). Retrieved from Worldometer: <https://www.worldometers.info/demographics/germany-demographics/>

Worldometer. (2021). Retrieved from Worldometer: <https://www.worldometers.info/demographics/portugal-demographics/>

Worldometer. (2021). Retrieved from Worldometer: <https://www.worldometers.info/demographics/italy-demographics/>

Worldometer. (2021). Retrieved from Worldometer:
<https://www.worldometers.info/demographics/italy-demographics/>

Worldometer. (2021). Retrieved from Worldometer:
<https://www.worldometers.info/demographics/spain-demographics/>